

HRVATSKI glasnik

Godina XXI, broj 8

24. veljače 2011.

cijena 100 Ft

Iz narodne „lajce“
I. predsmotre
„Međimurske popevke“,
održane u Keresturu,
blago je vodila
voditeljica programa
Erika Rac

Foto: Bernadeta Blažetin

 Baština, prilog
Hrvatskoga glasnika
Dobitnici nagrade Hrvatske
državne samouprave i Saveza
Hrvata u Mađarskoj
u 2010. godini

Komentar

Nemarnost izvješćaja

U pondiljak dopodne me jadovno nazvala nardanska načelnica, jedna od glavnih organizatorov županijskoga Hrvatskoga bala u Sambotelu minule subote. Kot domaćini najveće i najpoiskanije fešte u cijelom Gradišću, ka svako ljeto okuplja znatan broj Hrvatov ne samo unutar naše regije, nego i izvan granic, i ljetos su bili jako hakljivi da svaki detalj bude na svom mjestu, da svaki časni gost dobije svoje zaslužno mjesto, da svi mediji budu nazočni na znatnom događaju. Suprot tomu, regionalni list sa svojim izvješćajem je ćutljivim hrvatskim štiteljem i pokvario ugodjaj.

Na naslovnoj stranici Vas Népe, u pondiljak, s veliki slovami se daje izvješćaj o ugarskom balu u austrijskom Oberpullendorfu, s nastavkom na 5. stranici, kade je smješćen i članak o našem hrvatskom balu. S jur naučnimi, dosadnimi šabloni, kot pravo mulatovanje, atmosfera narodne glazbe, vatreni hrvatski tanci itd. Jur na početku piše novinar (koga nismo vidili ni minutu te noći) da trikrat se je zaglušala himna na balu u čast matične zemlje, Hrvatske i Gradišćanskim Hrvatom (prva je bila ugarska, zatim hrvatska i na kraju gradišćanska himna). Dok za ugarski bal piše novinar da iz matične zemlje (tj. Ugarske su došli kiseški tančoši na bal), moje je pitanje, ako je ugarskoj manjini u Austriji matična zemlja Ugarska, zašto nam Hrvatom u Ugarskoj po njegovom mišljenju, mora isto tako biti matična zemlja Ugarska? U nastavku štemo da je Kristina Glavanić naglo postala ne samo načelnica, nego i predsjednica mjesne Hrvatske manjinske samouprave. Ne znam što je mogla misliti druga glavna organizatorica Julijana Bošić-Nemet, u stvarnosti predsjednica HMS-a u Nardi, kad je preštalala članak i konstatirala da su nje ime elegantno izostavili s liste. Uz najavu da su jačile i tancale nardanske grupe, uz veliko poštovanje moramo dodati da plesna grupa KUD Mladost ipak je doputovala iz Odre (Zagreb) kot prijateljsko društvo Nardancem, jur desetljeća dugo. Zanimljivo je i to da dokle je ime ugarskoga veleposlanika u Austriji ki je pohodio tamošnji bal točno napisano, novinar nije si zeo truda da se zapita za ime drugoga tajnika Veleposlanstva Republike Hrvatske iz Budimpešte. Uz dužno poštovanje (iako malo je za vjerovati da će ov komentar dospiti do novinarske ruke većinskoga naroda) ću ja zato dodatno napisati da hrvatski diplomat ki je otvorio naš bal, zove se Boris Golubičić i nije bio prvi put u Sambotelu.

I na kraju, uz Pinkicu i Pinka-band su svirali (Vas Népe je znao samo za petroviske bende) i Baruni iz Hrvatske, i to još kako! To je već skoro i nevažno da nismo se do četire ure, nego do peti veselili. Znači, iz ovoga članka jasno se vidi da novinar ki je napisao članak, nije se raspolagao s osnovnimi podatki, a nije se preveć ni mario za to da iz odredenih izvorov skupasabere točne visti. Ućni smo mi jur na netočnost, nepravilnost, neinformiranost kad se ide za nas. I to je jedan pristup, kako se zahadjati s manjinami unutar zemlje, i kako onda, kad ide za Ugre izvan granic. Ni najmanje se ne ćudim ogorćenju glavnih organizatorov, ki su se precizno pripravili i zalagali se za to da šesto ljudi dobro se ćuti na ovoj zabavi. Nisu zgrišilii! Za utišenje, u narednom broju donosimo pravu reportažu o spomenutom zgoditku u Sambotelu.

-Tiho-

„Glasnikov tjedan“

Koliko se moglo razabrati iz emisije Mađarske televizije Ma reggel i riječi voditelja razgovora s predsjednikom Hrvatske državne samouprave u trajanju pet minuta i 25 sekundi, Mišo Hepp bio je prvi gost u nizu gostovanja novoizabranih predsjednika državnih manjinskih samouprava u spomenutoj emisiji.

Ne znam, ako će svi razgovori biti koncipirani poput viđenoga i u istoj minutaži, a pretencioznog naslova, u našem slučaju predstavlja se Hrvatska manjinska samouprava, što gledatelji javne televizije mogu saznati. Ćudjenje voditelja ćinjenicom kako u Mađarskoj ima, kako on reće, jako mnogo škola, 36 hrvatskih škola, i ispravljanje voditeljskog navoda sa strane predsjednika HDS-a kako su to većinom mađarske škole u kojima se hrvatski jezik predaje kao predmet. Spominje se i projekt Santovo, važnost institucionalne pozadine hrvatske zajednice u Mađarskoj, srednjoškolske i studentske stipendije... Otrprilike pristup je to koji ćitam ovih dana u jednom novinskom izvješću koje ima pretenciozni naslov Više će novca biti za manjine. Na spomenutoj sjednici ćlanovi tijela s radošću su pozdravili najavu kako će biti više novca za umalo jedan milijun forinti te kako usprkos poteškoćama, grad „tud áldozni a kisebbségi önkormányzatok müködtetésére“. Početkom veljaće Ministarstvo javne uprave i pravosuđa (KIM) o iznosu opće potpore za djelovanje mjesnih i

područnih manjinskih samouprava za 2011. godinu na teret državnoga proraćuna, objavilo je da će prema stavku 2. § 3. Vladine uredbe 342/2010. (XII.28) godišnja opća potpora za djelovanje za mjesne manjinske samouprave iznositi 209 539, a za područne manjinske samouprave 419 078 forinti. Što može ućiniti mjesna manjinska samo-

uprava u naselju u kojem živi većinom hrvatski živalj s narećenim iznosom ako nema podršku i materijalnu potporu i mjesne samouprave, ako načelnik nije podrijetlom Hrvat, a i onda ako je Hrvat, vrag je odnio šalu ako nema sklonosti u njemu za hrvatsku priću (a često je nema). Ako načelnik (i zastupnićko tijelo), u selu gdje i danas iznad 50% stanovništva ćine Hrvati, nema sklonosti za hrvatsku priću, onda će dolaskom na vlast skinuti dosadašnji dvojezićni natpis sa seoskog autobusa koji je promicao prijateljstvo s naseljem u Republici Hrvatskoj, jednoglasnom odlukom zastupnićkog tijela. Ako mi sami medijski ne obrađujemo hrvatsku stvarnost u Mađarskoj, teško da će strateški razvoj i njezino znaćenje u opstojnosti Hrvata u Mađarskoj, jezika i kulture prepoznati i odrediti bilo tko sa strane i umjesto nas prikazati hrvatsku stvarnost u Mađarskoj gledateljima, ćitateljima ili slušateljima, u prvom redu Hrvatima u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Otvoreno pismo

Poštovani Hrvati!

Drage, za mene važne osobe!

U starosti, posli teške bolesti odlučio sam da ću moje pričice, svih dvadeset što sam od naše bunjevštine međuvrimeno sakupio i nisam publicirao, da ću ih pripremiti za jednu – meni posljednju knjigu – pod naslovom „Priće s bunjevaćkih salaša“. Zato tražim sponzore! To sam napisao na mojem materinjem jeziku, na ćavoljskom dijalektu, na milozvućnoj ikavici. To mi je najbliže sru. Ne odvaljam se, jer kada se primam za Bunjevca, naravno, razumim da sam Hrvat. Mi Bunjevci s ikavicom zapoćinjemo svoj životni put, a posljednje naše rići su materinske. Za izdavaća knjige primila se ćavoljska Hrvatska manjinska samouprava. Budući da za tisak nemamo dosta novaca, ovim putem tražimo potporu od našega tjednika Hrvatskoga glasnika.

U rukopisu pišem o našoj prošlosti: odakle potićemo i što smo saćuvali, od prošlosti tokom vrimena

Što je kadgod bilo, a sada već nema na baćkoj ravnici, u ovoj okolici. Za izdavaćke troškove molim pomoć naših Hrvata. Prvo mislim na hrvatske samouprave ma gdi one bile, na udruge i na sve one koji su u mogućnosti da pomognu ako osićaju niku empatiju prema meni. Tko je željan pomoći u novcu, neka mi se javi u roku 30 dana da ga mogu obavistiti kuda može poslati pomoć. Poćasne primjerke te knjige, i nike od dosad objavljenih knjiga, pobrinit ću se da ih dobijete. U nadi da ćete mi pomoći, s osobitim poštovanjem:

Dr. Mišo Mandić

6448 Csávoly, Arany J. u. 54
Ćavolj, 2. veljaće 2011.

Aktualno – Izgradnja novog učeničkog doma i vrtića

Veliki HDS-ov projekt napreduje prema predviđenome planu

Projekt Hrvatske državne samouprave vrijedan 268 milijuna forinta, prva etapa izgradnje nove zgrade Hrvatskog vrtića i učeničkog doma u Santovu prema projektu DAOP-4.2.1./C-09-2f-2010-0001, napreduje prema ustanovljenome planu, a ovih se dana obavlja gletovanje unutrašnjih zidnih površina za pripremu ličenja i bojenja. Uz vlastita sredstva u iznosu 27 milijuna forinti, projekt će se ostvariti potporom DAOP projekta s domalo 70 milijuna, Ministarstva nacionalnih resursa Republike Mađarske od 60 milijuna, te potporom Vlade Republike Mađarske u iznosu 110 milijuna forinti. Sveukupni troškovi uključuju i potpuno opremanje namještajem i

drugim sredstvima potrebnim za rad. Prema predviđenome planu očekuje se da bi gradnja mogla biti dovršena do kraja svibnja ove godine, a nakon tehničke primopredaje, tijekom ljeta upriličena i svečana predaja novog vrtića i učeničkog doma. U velebnoj dvokatnici, koja će uza svoju funkcionalnost uljepšati i samo središte naselja, na prizemlju će biti smješten vrtić, a na prvom i drugom katu učenički dom, sa po deset četveroposteljnih soba, s ukupno 80 ležajeva. Tako će se polaznici vrtića i učenici đakčkog doma od nove, 2011/2012. godine preseliti u novu zgradu, izgrađenu prema europskim standardima 21. stoljeća.

Stipan Balatinac

László Szászfalvi sastao se s visokim dužnosnicima Vlade i Crkve Republike Hrvatske

Državni tajnik za crkve, vjerske zajednice i civilna društva Republike Mađarske László Szászfalvi 10. i 11. veljače boravio je u službenom posjetu Zagrebu, gdje se sastao s Franjom Dubrovićem, tajnikom Komisije za vjerske zajednice Republike Hrvatske, i kardinalom Josipom Bozanićem. Na susretu su bili nazočni veleposlanik Republike Mađarske u Republici Hrvatskoj Gábor Iván, biskup zrenjaninski Ladislav Nemet, šef Kabineta državnog tajnika Gábor Galik i suradnik u Kabinetu András Kiss.

Na susretu su raspravljali o novom smjeru crkvene politike mađarske i hrvatske vlade, govorilo se o tome da crkve trebaju stabilnost i predvidljivost u zakonu pravnog statusa crkve i vjerskih zajednica. Zakon treba služiti ujedno i slobodi vjere i savjesti, braniti prava pravih crkava, filtrirati iz krugova poslovnih poduzeća. Drugi dan mađarskoga državnog tajnika primio je Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u Nadbiskupskom dvoru u Zagrebu. Prilikom susreta istakli su da je budućnost Europe neodvojiva od budućnosti obitelji. Hrvatska je strana pozdravila da mađarska vlada poduzima odlučne mjere u propagandi Europske godine obitelji i u tome obje strane uzorno mogu surađivati. U razgovorima su izjasnili zajedničko stajalište da se u europskoj zajednici moraju učvrstiti prave vrijednosti i u tome mogu dati zamah desetljeća iskustva i suradnja naroda srednje i istočne Europe. Izrazili su zajedničko stajalište u važnosti pitanja pastorala materinskog jezika Hrvata u Mađarskoj i Mađara u Hrvatskoj, u čemu su obje strane voljne učiniti daljnje napore. Suglasili su se u tome da su u svezi s tim u hrvatskoj i mađarskoj biskupskoj konferenciji učinjeni rezultati, a nadalje će težiti boljima. Izrazili su mišljenje da je priključenje Hrvatske Europskoj Uniji strateški interes obje država i s radošću su ustvrdili mjere koje Mađarska čini u okončanju pristupnih pregovora Hrvatske za vrijeme predsjedavanja Europskom Unijom.

PEČUH – Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj i Odsjek za hrvatski jezik Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu 23. veljače priredili su svečanost posvećenu 65. rođendanu hrvatskoga jezikoslovca, umirovljenoga profesora Odsjeka za hrvatski jezik i književnost i dugogodišnjeg ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, dijalektologa Ernesta Barića.

MOHAČ – Redovita sjednica Foruma hrvatskih samouprava Mohačke mikroregije, koja okuplja 12 samouprava, održana je 23. veljače u Vršndi, u uredu tamošnje Hrvatske samouprave. Tema je sjednice bila međusobno usklađivanje programa u 2011. godini.

BEOGRAD (IKA) – Svečanim misnim slavljem 20. veljače u beogradskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije, koje je predvodio kardinal Péter Erdő, predsjednik CCEE-a, a homiliju održao nadbiskup zagrebački kardinal Josip Bozanić, potpredsjednik CCEE-a, završilo je godišnje zasjedanje Zajedničkog odbora Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) i Konferencije europskih Crkava (KEK) s glavnom temom „Nacionalni identitet i europske integracije“.

KRIŽEVCI – U tome su gradu 7. veljače, kako donosi tamošnji gradski portal, gostovali umjetnici iz Mađarske koji su se predstavili kroz glazbeni, poetski i kazališni program, a sve pod pokroviteljstvom Olimpijade kulture. U Velikoj dvorani Hrvatskog doma nastupili su mađarski umjetnici: GYÖRGY PAVICS, mađarski pjesnik hrvatskog podrijetla koji je govorio poeziju na hrvatskom jeziku, ISTVÁN BORSOS, glazbenik, LÁSZLÓ TAM, nagrađivani mađarski fotograf i filmaš, te PEČUŠKO HRVATSKO KAZALIŠTE s predstavom ROGONJE.

KOZAR – „Poklade su, i ljudi su dani“, ovim riječima tamošnja Hrvatska samouprava poziva na tradicionalne ženske poklade šokačkih Hrvatica koje će se održati u mjesnom domu kulture 5. veljače s početkom u 18 sati. U veselju sudjeluju: Pjevački zbor «Snaše» iz Pogana, KUD «Tanac» iz Pečuha, Orkestar «Vizin» iz Pečuha, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha, Pjevački zbor iz Kozara. Za balsko raspoloženje kozarskih poklada brinut će se Orkestar «Vizin».

SIGET – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, i ove se godine, 12. ožujka, priređuje već tradicionalni Hrvatski bal, a za svečani program zadužen je KUD Podravina iz Barče.

OSIJEK – Na osnovi iskazanog interesa tvrtki i ustanova s područja Osječko-baranjske županije za zajedničkim djelovanjem u razvoju kulturnog turizma, 23. veljače u ŽK Osijek održana je osnivačka sjednica Sekcije kulturnog turizma pri ŽK Osijek. Uz osnivački dio, izbor predsjednika i zamjenika, na sjednici je bilo riječi o projektima odobrenima od Ministarstva turizma, tematskim rutama i turističkom vođenju, pravnim propisima povezanima uz problematiku turističkih vodiča te predstavljanje Krovna plana turizma.

Razgovor s novopečenim predsjednikom Hrvatske samouprave u Željeznoj županiji

Štefan Krizmanić: „Ako manjina hoće opstati, onda ne smi čekati nek na državne pineze!“

S novopečenim predsjednikom Hrvatske samouprave Željezne županije, Štefanom Krizmanićem imali smo priliku razgovarati veljek za utemeljenjem ovoga novoga tijela. Pominali smo se o dužnosti, cilji i obaveza, ke čekaju cijelu našu zajednicu u dođući ljeti.

Razgovarala: *Timea Horvat*

Ti si zapravo načelnik i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u svojem rodnom selu, Hrvatskom Židanu, i sad si postao i županijski predsjednik. Kako ćeš moći ovo sve u svojem vrjmenu nariknati?

– Najprije bi svim zahvalio na povjerenju da su me izabrali. Ja mislim ova funkcija ne treba samo vrijeme, nego i volje. I ako negdo od volje djela, onda će moći ove posle sve obaviti. Na kulturnom polju i Hrvatski Židan je jedan centar Gradišća, iako mali centar, ter mislim da poznam sve zastupnike, imam s njimi i dobre kontakte i tako znam i sva sela u cijelom Gradišću. Ne ja moram sam djelati, nego je moja zadaća da organiziram, koordiniram posle hrvatskih samoupravov u ovoj županiji.

Kako ti vidiš, u minuli četiri ljeti kako je funkcionirala ova županijska Hrvatska samouprava i ke su najhitnije zadaće ke vas čekaju?

– Prva je zadaća ove samouprave jedna politička zadaća, jer trenutno je kod manjinskih samoupravov važna samo birokracija. Djelo manjinskih samoupravov se miri s tim, koliko odlukov su donese. A ja sam pak uvjeren da ne pači broj odlukov, nego kvaliteta. Zato se treba boriti i na političkom polju. U prošlom periodu je zbog birokracije bilo jako teško bilošto napraviti. Birokracija je htela da samo na kulturnom polju djeluju

samouprave, a ja sam mišljenja da bi bilo konačno neophodno najpr koraknuti i na gospodarskom i na političkom polju.

Meni je presenećujuće da ti u prvom redu birokraciju spomeneš, kad dobro znamo da sve manje je pinez, tako za lokalne manjinske, kot i za gradske i županijske samouprave. Koliko sam obaviješčena ta svota će se ljetos još bolje smanjiti. Što će se moći onda napraviti iz zaistinu skromnih materijalnih sredstav?

– Ako manjina hoće opstati, onda ne smi čekati nek na državne pineze! Imamo naticanja, moremo se krenuti, i moramo se tako organizirati da iz malo pinez napravimo nešto, što nam je važno. A k tomu nisu pinezi najvažniji, nego dobra volja i odluka da kanimo nešto napraviti ter učiniti.

Hrvatska samouprava Željezne županije pred javnost je izašla svako ljetos samo s jednim centralnim programom, s adventskim koncertom. Da li će ova priredba i nadalje ostati na vašem repertoaru, ali imaš ti u svoji misli i glavi i neke druge manifestacije, ke bi mogle na neki drugi način pobrati Hrvate na ovom području?

– Ako će biti moguće, ako budu partneri svi, morali bi puno više programov napraviti da se pokažemo. Da znaju da smo ovde, ne samo u naši seli, nego npr. i u Sambotelu. Dobro bi nam došao jedan kontakt s nekom županijom u Hrvatskoj, i od toga bi mogli još i financijski profitirati. I to ne samo manjinska samouprava, nego i cijela županija.

Gradišće u se prima dvi županije, da li moremo u budućnosti na to računati da će naša samouprava usko sudjelovati s Hrvatskom samoupravom u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji?

– Gradišće je jedno i ako ne kontaktiramo dobro, ako ne djelamo zajedno, onda neće niti Jursko-mošonsko-šopronska županija ništa napraviti, niti mi. Djelati moramo zajedno ali posao imamo svaki prvenstveno u svojoj županiji. I to je najvažnije da njegujemo dobre odnose i s našom županijskom samoupravom.

Kako ja znam, u sjevernoj županiji to pel-dodavno funkcionira, a ja tako vidim da za naše prilike to ne moremo reći. Ufam se da ćemo moći te kontakte poboljšati. I zato sam veljek zamolio referenta za jedan termin da čim prije se budem mogao strefiti s našim županom, Ferencem Kovácsom.

Prva sjednica Hrvatske samouprave Željezne županije

Edita Horvat-Pauković bivša predsjednica s novim predsjednikom Štefanom Krizmanićem

Prva sjednica novoga tijela Hrvatske samouprave Željezne županije je 7. februara, u ponedjeljak začela s predajom i prikazivanjem službenih dokumenata i prostorij u sambotelskoj Ulici Sugár 9. Bivša predsjednica Edita Horvat-Pauković je i simbolično položila „vlast“ u ruke novoga peļjača, Štefana Krizmanića. Daljnje dogovaranje u nazočnosti šest zastupnika (potpredsjednica, Marija Kralj je s razlogom bila ovdut odsutna) ter dvih djelatnic Željeznožupanijske samouprave je poteklo jur po dnevnom redu, pod prvom točkom s odobravanjem plana za dotično djelatno ljeta. Marianna Futó, djelatnica Tajništva za gospodarstvo i financiju Samouprave Željezne županije je izvijestila sve nazočne o dohotki i stroški minuloga djelatnoga ljeta.

Izvješćaj su kotrigi primili s malim modifikiranjem skupa. Kako će izgledati budžet samouprave za naredno ljeta i od toga smo par riči čuli od dotične osobe, ka je istaknula da ljetos Vladina potpora za lokalne ter županijske manjinske samouprave takaj će se smanjiti, u ovom slučaju na 419 000 Ft, a od Samouprave Željezne županije moru računati kot na potporu na 750 000 Ft. Županijska samouprava zvana toga osigurava kot i dovidob jednu prostoriju za vlašće upotrebe Hrvatske samouprave s pristupom k internetu i plus jednu prostoriju za rasprave u Ulici Sugár 9. Novi ugovor za suradnju med samoupravama će se potpisati do 28. februara. Pod točkom „Razno“ su se člani dogovorili da će se svaka sjednica – po inicijativi samoga predsjednika – održati po rotaciji u drugom naselju da zastupnici na licu mjesta se informiraju o pojedini problemi, položaji datih samoupravov. Kako je rečeno, naravno će za tu sjednicu svi člani određene samouprave dostati vik pozivnicu. Ulogu domaćina za sli-

Na početku sjednice

jedeću sjednicu veljek je na sebe zela Hrvatska manjinska samouprava Sambotela. Kako je nazočne informirala referentica na Tajništvu za kulturu i šport kod Samouprave Željezne županije, Ilona Dankó-Török, Štefan Krizmanić kot izabrani predsjednik Hrvatov s pravom savjetovanja mora biti nazočan na zasjedanju Odbora za prosvjetu, kulturu, omladinu, šport i manjine u Željeznožupanijskoj skupščini.

S tim skupa su diozimatelji molili djelatnice Županijske samouprave da se napiše u zapisnik, da kotrigi Hrvatske samouprave bi gestom cijenili određenih funkcionerov Željezne županije, ako dojde kakova hrvatska delegacija ali se putuje u Hrvatsku, da hrvatski predsjednik isto tako bude pozvan, što dovidob nije bilo u praksi. Jednoglasno je primljena jur lani odobrena odluka o podupiranju ovoljetnoga županijskoga Hrvatskoga bala s 150 000 Ft, kojega su prošle subote priredile Hrvatska i seoska samouprava Narde. Izglasan je i prijedlog da materijali svake sjednice budu poslani jur najpr prik interneta, i na svaku sjednicu dobije pozivnicu i novinarka Hrvatskoga glasnika, do čega u minulom periodu nije došlo nijedanput.

-Tiho-

PETROVO SELO – Igrokazačko društvo Vas srdačno poziva na premijeru komedije iz pera hrvatske autorice Štefice Fanjek, pod naslovom Žitak kot ringišpil, 6. marciјуša, u nedilju, početo od 19 uri u mjesni kulturni dom. Režiserka je i ovput Ana Škrapić-Timar, ka je i presadila kusić na petrovski idiom.

BIZONJA – Po običaju i ljetos se organizira u dotičnom naselju tradicionalni maskenbal, bal Hrvatov 26. februara, u subotu, početo od 20 uri, u mjesnoj gostioni Hrvatski raj. Bal otvaraju Bizonjski tamburaši, a do jutra svira petroviska Pinkica. Ulaznica je 900 Ft (4 eura). Svakoga punim srcem čekaju organizatori, Bizonjski tamburaši.

OSIJEK – U Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića 25. veljače s početkom u 19,30 sati na repertoaru je predstava pečuskoga Hrvatskog kazališta „Rogonje“ autora Mire Gavrana, premijerno izvedena u Hrvatskom kazalištu u ožujku 2010. godine. Redatelj je Želimir Orešković, a glume Slaven Vidaković, Stipan Đurić i Marica Fačko. Miro Gavran, najizvođeniji je hrvatski kazališni pisac u proteklih petnaestak godina, a djela su mu prevedena na čak 32 jezika. Imao je više od 160 kazališnih premijera širom svijeta, a njegove predstave vidjelo je više od dva milijuna gledatelja. Jedini je živući pisac u Europi koji ima kazališni festival posvećen njemu, a koji od 2003. godine djeluje u Slovačkoj pod imenom GAVRANFEST.

BELI MANASTIR – Regionalni savez poslodavaca i industrijalaca južnog Zadunavlja 17–18. veljače organizirao je dvodnevnu manifestaciju pod naslovom „Prekogranični tržišni marketing i poticanje ulaganja u Mađarskoj i Hrvatskoj Baranji“, koja se ostvaruje u okviru IPA Programa prekogranične suradnje Mađarska–Hrvatska 2007–2013. Tema je seminara bila „Privlačenje inozemnih ulagača u industrijske parkove“. Manifestaciju je organizirao Centar za europske pretpriступne procese, kao projektni partner u projektu IPA prekograničnog programa Mađarska–Hrvatska.

BAJA – Prema poticaju dr. Adelheid Manz, Viša škola Józsefa Eötvös u Baji organizira metodička usavršavanja iz metodike glazbenoga i tjelesnog odgoja te tehničkih predmeta. Predavači su iskusni profesori metodike iz Osijeka i već su bili gosti EЈF-a u Baji. Prvi krug predavanja započinje 25. veljače. Petak: prvi dan, od 10 do 18.30, glazbeni odgoj. Subota: od 9.30 do 13 sati. Drugi krug predavanja započinje 11. ožujka. Petak: prvi dan, od 10 do 18.30. Subota: od 9.30 do 13 sati. Treći krug predavanja započinje 25. ožujka. Petak: prvi dan, od 10 do 18.30. Subota: od 9.30 do 13 sati.

SUBOTICA – Vodstvo hrvatske manjine u Srbiji pozvalo je u otvorenome pismu državni vrh Srbije i Hrvatske da se zauzme za prekid „denacionalizacije dijela hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini“ i umjetne podjele bunjevačkih Hrvata na Hrvate i Bunjevce

OTVORENO PISMO

Borisu Tadiću, predsjedniku Republike Srbije
 Ivi Josipoviću, predsjedniku Republike Hrvatske
 Mirku Cvetkoviću, predsjedniku Vlade Republike Srbije
 Jadranki Kosor, predsjednici Vlade Republike Hrvatske
 Bojani Pajtiću, predsjedniku Vlade Autonomne Pokrajine Vojvodine
 Slavici Đukić-Dejanović, predsjednici Narodne skupštine Republike Srbije
 Sándoru Egeresiu, predsjedniku Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine
 Luki Bebiću, predsjedniku Sabora Republike Hrvatske
 Svetozaru Čipliću, ministru za ljudska i manjinska prava Republike Srbije
 Žarku Obradoviću, ministru prosvjete Republike Srbije
 Andoru Deliu, pokrajinskom tajniku za propise, upravu i nacionalne zajednice
 Zoltánu Jegesu, pokrajinskom tajniku za obrazovanje
 Miloradu Đuriću, pokrajinskom tajniku za kulturu
 Anni Tomanovoj-Makanovoj, pokrajinskoj tajnici za informacije
 Radovanu Fuchs, ministru znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske
 Janku Veselinoviću, supredsjedatelju Međuvladina mješovitoga odbora za praćenje provedbe Sporazuma o zaštiti manjina između Republike Srbije i Republike Hrvatske
 Petru Barišiću, supredsjedatelju Međuvladina mješovitoga odbora za praćenje provedbe Sporazuma o zaštiti manjina između Republike Srbije i Republike Hrvatske
 akademiku Nikoli Hajdinu, predsjedniku SANU-a
 akademiku Zoranu Kovačeviću, predsjedniku Ogranka SANU-a u Novome Sadu
 akademiku Endreu Papu, predsjedniku VANU-a
 akademiku Čedomiru Popovu, predsjedniku Matice srpske
 akademiku Zvonku Kusiću, predsjedniku HAZU-a
 Igoru Zidiću, predsjedniku Matice hrvatske

Mi dolje potpisani pripadnici bunjevačke subetničke skupine koji živimo na području Autonomne Pokrajine Vojvodine u Republici Srbiji, ne dovodeći u pitanje civilizacijsko, međunarodno zajamčeno i ustavno pravo na slobodno izjašnjavanje nacionalne pripadnosti svakoga pojedinca u suvremenim društvima, duboko svjesni mnogobrojnih aktivnosti vlasti i državnih ustanova u Republici Srbiji za režima Slobodana Miloševića, koje su obnovljene 2004. godine, a u posljednje se vrijeme intenziviraju, usmjerenih na denacionalizaciju dijela hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini pružanjem pune stručne i logističke potpore sada već podmaklomu institucionalnom zaokruživanju samosvojne bunjevačke etničke skupine, stvaranju manjinske identitetske infrastrukture, medijskoj promidžbi, osiguranju prostora za nesmetani rad, toleriranju zlouporaba pri formiranju popisa birača te jezičnoj standardizaciji bunjevačkoga govora, uz istodobno uskraćivanje slične potpore u zaštiti i jačanju manjinsko-ga identiteta Hrvatima u Vojvodini te sprječavanje ostvarivanja njihovih manjinskih prava, osobito u obrazovanju na hrvatskome jeziku, uskraćivanje prava kakva imaju druge manjinske zajednice u informiranju na pokrajinskome radijskom i televizijskom servisu i medijsku blokadu, što u posljednje vrijeme kulminira čak i javnim nastupima i sudskim procesima u kojima se traži zabrana korištenja bunjevačkoga

imena onim pripadnicima bunjevačke subetničke skupine koji se smatraju integralnim dijelom hrvatskoga naroda, iako čine više od polovice ukupnoga broja vojvođanskih Bunjevaca, te njihovim kulturnim udrugama,

čime se uvelike pridonosi učvršćivanju predodžbe o Hrvatima kao negativnom činitelju u društvenim odnosima u Srbiji, što uza stalan afirmativni odnos prema Bunjencima nehrvatima u javnosti i promotivnu potporu dijela srpske političke elite, može imati za posljedicu daljnje jačanje straha u Hrvatima te utjecati na njihovo nacionalno izjašnjavanje na predstojećem popisu stanovništva, upozoravajući da se institucionalizacija bunjevačke nacije temelji na grubim povijesnim neistinama i falsificiranju povijesti, a osobito imajući u vidu da su se najznamenitiji vojvođanski Bunjevci od kraja XIX. stoljeća do danas smatrali pripadnicima hrvatskoga naroda (svećenici Pajo i Ilija Kujundžić, Aleksa Kokić, Blaško Rajić, Albe Vidaković, Lajčo Budanović, Ivan Kujundžić i Tomo Vereš, književnici, kulturni i znanstveni djelatnici Antun Gustav Matoš, Matija Evetović, Petar Pekić, Ive Prčić, Josip Vuković Đido, Balint Vujkov, Ilija Džinić, akademik Gaja Alaga, Matija Poljaković, Geza Kikić, Ivan Pančić, akademik Mirko Vidaković, Bela Gabrić, Vinko Perčić, Josip Buljovčić, Ante Sekulić, Lazar Merković i mnogi drugi) i isticali to svoje uvjerenje, zbog čega su bili izloženi progonima državnih vlasti, utamničenju, pa i fizičkoj likvidaciji,

posebno ističući da se pripadnost Bunjevaca, koji, osim u Srbiji, žive i u Hrvatskoj, u Bosni i Hercegovini te u Mađarskoj, cjelini hrvatskoga naroda danas osporava samo u Srbiji, a sve radi podjele ovdašnje hrvatske zajednice, radi njezine lakše asimilacije,

podsjčajući na odredbe Sporazuma o zaštiti hrvatske manjine u Republici Srbiji i srpske manjine u Republici Hrvatskoj, upozoravamo da su ovakvi postupci ovdašnjih vlasti ne samo suprotni duhu Sporazuma nego i da predstavljaju njegovo otvoreno kršenje, osobito članaka 1. i 2., kojima se Srbija obvezala da će osigurati pripadnicima hrvatske manjine pravo na očuvanje njihova nacionalnoga identiteta te zaštitu od svake djelatnosti koja ugrožava ili bi mogla ugroziti njihov opstanak,

uvjereni da srpsko-hrvatski sukobi pripadaju prošlosti i da su hrvatska manjina u Srbiji i srpska manjina u Hrvatskoj integralni dijelovi domicilnih društava i država, koji obogaćuju materijalnu i duhovnu kulturu kako domicilnih tako i matičnih zemalja, i da zaštita hrvatske manjine u Srbiji pridonosi ne samo političkoj i društvenoj stabilnosti Srbije nego i razvitku dobrosusjedskih odnosa između Hrvatske i Srbije,

ističemo

da mi dolje potpisani pripadnici bunjevačke subetničke skupine i predstavnici hrvatskih institucija u Vojvodini jesmo baštini bunjevačke kulturne tradicije od XVIII. stoljeća do suvremenosti i da je se ne možemo i ne želimo odreći,

da svoju materinsku bunjevačku novoštokavsku ikavicu, kojom smo prvo progovorili, smatramo ne samo jednim nego upravo najraširenijim od hrvatskih dijalekata i da se odlučno protivimo njezinu razbaštinjenju, koje je na djelu,

da imamo puno civilizacijsko, međunarodno zajamčeno i ustavno pravo koristiti se svojim subetničkim bunjevačkim imenom kao jednim od regionalnih hrvatskih etnonima i da nitko nema pravo uskratiti nam da se slobodno nazivamo bunjevačkim Hrvatima i Hrvatima Bunjencima

te pozivamo

Vas, najviše političke i kulturne predstavnike **Republike Srbije, domićilne države bačkih bunjevačkih Hrvata, i Republike Hrvatske, matične države bunjevačkih i svih drugih Hrvata, da poduzmete sve potrebne mjere za zaštitu integriteta hrvatske zajednice u Vojvodini i za prestanak logističke potpore državnih tijela i ustanova** kvaziznanstvenim, politički anakronim i protucivilizacijskim nastojanjima konzervativnih struktura u vlastima i ustanovama Republike Srbije kojima se stvara umjetna podjela hrvatskoga autohtonoga stanovništva na sjeveru Bačke radi lakše asimilacije vojvođanskih Hrvata.

14. veljače 2011. godine

- Slaven Bačić, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji, Subotica, v. r.
- Petar Kuntić, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, narodni zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije, Subotica, v. r.
- Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu Vojvođanskih Hrvata, Subotica, v. r.
- Jasminka Dulić, glavna i odgovorna urednica tjednika *Hrvatska riječ*, Subotica, v. r.
- Mirko Štefković, glavni urednik katoličkog mjesečnika *Zvonik*, Subotica, v. r.
- Ivana Petrekanić-Sič, v. d. glavne i odgovorne urednice programa na hrvatskom jeziku *Radio Subotice*, Subotica, v. r.
- Ljiljana Dulić-Mesaroš, urednica internetskog portala www.suboticadanas.info, v. r.
- Mata Matarić, predsjednik HKUD *Vladimir Nazor*, dopredsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća u Republici Srbiji, dopredsjednik DSHV-a, Sombor, v. r.
- Petko Vojnić Purčar, književnik, dobitnik nagrade NIN-a za roman godine, odlikovan Redom Danice Hrvatske s likom Marka Marulića za očuvanje kulture hrvatskog naroda u Srbiji, Novi Sad, v. r.
- Martin Bačić, odvjetnik, zamjenik predsjednika DSHV-a i predsjednik subotičke podružnice DSHV-a, Subotica, v. r.
- Andrija Kopilović, predsjedavajući Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, dopredsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji, Subotica, v. r.
- Vojislav Sekelj, književnik, urednik *Glasa ravnice*, odlikovan Redom Danice Hrvatske s likom Marka Marulića za očuvanje kulture hrvatskog naroda u Srbiji, Subotica, v. r.
- Stipan Beretić, biskupski vikar, župnik katedralne župe Sv. Terezije Avilske i urednik kalendara *Subotička Danica*, Subotica, v. r.
- Josip Gabrić, dipl. pravnik u mirovini, zaslužni sportaš Jugoslavije i počasni građanin Subotice, dopredsjednik DSHV-a, Subotica, v. r.
- Darko Sarić Lukendić, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća, Subotica, v. r.

- Pero Horvacki, dogradonačelnik grada Subotice i član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća, v. r.
- Andrija Anišić, župnik župe Sv. Roka u Subotici, pročelnik izdavačkog odjela Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* iz Subotice, Subotica, v. r.
- Milivoj Prčić, književnik, dobitnik priznanja *Pro urbe* Grada Subotice, Subotica, v. r.
- Lozika Jaramazović, šefica vijećničke skupine DSHV-a u Skupštini grada Subotice, Subotica, v. r.
- Zvonko Sarić, pomoćnik i zamjenik odgovorne urednice tjednika *Hrvatska riječ*, Subotica, v. r.
- Željka Zelić, zamjenica glavnoga urednika katoličkog mjesečnika *Zvonik*, Subotica, v. r.
- Mirko Kopunović, pjesnik, urednik dopisništva u tjedniku *Hrvatska riječ*, Subotica, v. r.
- Davor Bašić Palković, urednik kulture u tjedniku *Hrvatska riječ*, Subotica, v. r.
- Josip Stantić, novinar-urednik, Subotica, v. r.
- Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista *Miroљub*, Sombor, v. r.
- Ivan Stipić, predsjednik Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačkog kolo*, Subotica, v. r.
- Marinko Stantić, predsjednik Organizacijskog odbora Festivala hrvatskih duhovnih pjesama *Hosana Fest*, župnik župe sv. Križa i župe Sv. Nikole Tavelića, Sombor, v. r.
- Ivica Dulić, dopredsjednik Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec*, Tavankut, v. r.
- Ljubica Vuković-Dulić, predsjednica *Galerije Prve kolonije naive u tehnicima slame*, Tavankut, v. r.
- Stipan Dulić, predsjednik Hrvatske udruge kulture *Lajčo Budanović*, Mala Bosna, v. r.
- Verica Kujundžić, predsjednica Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva *Đurđin*, Đurđin, v. r.
- Josip Mačković, predsjednik Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva *Ljutovo*, Ljutovo, v. r.
- Marija Bagi, članica Upravnog odbora Hrvatsko-bunjevačko kulturno-umjetničkog društva *Lemeš*, Lemeš, v. r.
- Zvonimir Sudarević, predsjednik *Cro Medie*, Subotica, v. r.
- Vojislav Temunović, dopredsjednik Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*, Subotica, v. r.
- Bernadica Ivanković, predsjednica *Hrvatske čitaonice*, Subotica, v. r.
- Josip Horvat, predsjednik Hrvatske likovne udruge *Cro art*, Subotica, v. r.
- Antun Lulić, predsjednik Hrvatskog ekološkog udruženja *Cro eco*, Subotica, v. r.
- Petar Gaković, predsjednik Hrvatskog društva za pomoć učenicima *Bela Gabrić*, Subotica, v. r.
- Tamara Dulić, predsjednica Udruga mladih *Hrvatski majur*, Subotica, v. r.

SUBOTICA 17. veljače 2011. (Hina) – Čelnici bunjevačke zajednice reagirali su na otvoreno pismo vojvođanskih Hrvata koje je u srijedu od srbijanskoga i hrvatskoga državnoga vodstva zatražilo da se prestane s poticanjem umjetne podjele bačkih Hrvata na Bunjevce i Hrvate. Bunjevačko nacionalno vijeće, koje okuplja Bunjevce ne-Hrvate, zahtijeva od državnih tijela da „pokrenu odgovarajući postupak radi utvrđivanja kaznene odgovornosti pojedinaca koji su u potpisu „otvorenog pisma“, u vezi s osporavanjem prava građana na izjašnjenje o svojoj nacionalnoj pripadnosti i negiranjem postojanja autohtone nacionalne manjine pod imenom Bunjevci, suprotno ustavu i zakonu Republike Srbije“. Bunjevci su, piše u priopćenju, izloženi negiranju i asimilaciji koju dugo godina sustavno i lukavo provode pojedine institucije uz potporu pojedinaca, navodno intelektualaca, iz hrvatskoga nacionalnog okružja. Pitanje podrijetla Bunjevaca ponovno je aktualizirano zbog popisa stanovništva u Srbiji u listopadu ove godine. Dio bunjevačke zajednice u Bačkoj niječe hrvatsko podrijetlo i od države traži da im omogući učenje bunjevačkoga govora u školama i osnivanje nacionalnih institucija. Vodstvo hrvatske manjine drži da pojedina državna tijela i mediji podupiru takvu umjetnu podjelu bačkih Hrvata na Bunjevce i Hrvate. U otvorenom pismu predsjednicima Hrvatske i Srbije te čelnicima državnih tijela zatražili su da se prekine ta praksa „denacionalizacije dijela hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini“.

Pjesnik i novinar Branko Filaković

(Santovo, 1942–Pečuh, 1991)

Branko Filaković, istaknuti hrvatski novinar i pjesnik, rođen je od oca Stipana i Đule Mandić u Santovu 28. lipnja 1942. godine. Oženio se Evom Oršokić, zaslužnom prosvjetnom djelatnicom, s kojom su podigli dva sina, Branka i Vjekoslava. Preminuo je u Pečuhu 22. veljače 1991. godine, a pokopan u groblju svoga rodnog sela.

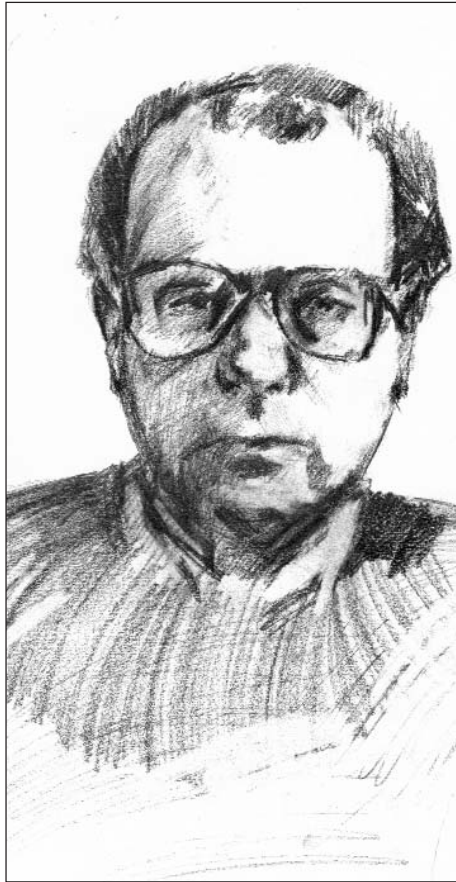
Osnovnu je školu završio u voljenom Santovu, u rasadištu svjesne hrvatske inteligencije: pedagoga, novinara i književnika. U Učiteljskoj školi na Trgu ruža u Budimpešti stječe diplomu te zapošljava se u gradišćanskom Koljnofu, gdje boravi kratko vrijeme, ali se i poslije, kao novinar, rado vraća dragim prijateljima: učitelju Franji Pajriću i pjesniku Mati Šinkoviću, te drugim gostoljubivim Koljnocima. U tim godinama graničnom žicom i vojnim patrolama strogo čuvano selo u zapadnoj Mađarskoj brižno je čuvalo, a i danas čuva svoju stoljetnu pučku tradiciju i hrvatski jezik.

No put ga vodi u pečušku Hrvatskosrpsku školu, kamo ga poziva ravnatelj škole Alojzije Babić, vrsni hrvatski intelektualac. Branko Filaković predaje povijest, ruski jezik i glazbu, rado svira na harmonici te vješto prebire i na žicama tamburice. Uskoro utemeljuje i pjevački zbor te dački tamburaški sastav. Postaje vanjskim suradnikom Radija Pečuha te se sa svojim prilozima redovito javlja u hrvatskim emisijama. Tada se u sastavu ekipe nalaze legendarni novinari: Marija Hunjadi Fekete, brat mu Stipan Filaković i prijatelj Stanko Kolar. Međutim sve do demokratskih promjena ovo je bila jedina «hrvatska oaza» u našoj zemlji, gdje se govorilo i pisalo na zavidnoj razini hrvatskoga standarda. Već kao iskusan novinar završava i struku hrvatsko-srpskoga jezika na Visokoj nastavničkoj školi u Pečuhu.

Pjesnik i novinar Branko Filaković po svojim putanjama od najjužnijih krajeva zemlje do Gradišća tragao je za čovjekom i njegovom srećom, samo da ga zaustavi na trenutak, da snimi s njim blic-razgovor ili podužu reportažu zato da ga upoznaju i slušatelji Radija Pečuha, odnosno čitatelji Narodnih novina, Narodnog kalendara. Od 1970-ih godina postaje suradnikom Radija Zagreba, emisije «Za Hrvate u susjednim zemljama» u uređivanju Mladena Kušeca, a poslije i drugih urednika koji su utemeljili radiovezu s Hrvatima u svijetu.

Tragao je za malim i napaćenim ljudima, pa su mu se oni, osjećajući neku sigurnost, u prvi tren povjerali, otvorili i pričali o svom životu, radostima i tugama, radnim svakodnevicama i snovima...

Kao pravi pjesnik pak i sam je snivao u pjesmama o novim pjesmama. Često je pisao ono što mu je život ponudio, jednostavno,

Branko Filaković
(1942–1991)

Toliko takozvanih „profesora”,
„doktora” imamo, a tako malo učitelja,
još nismo imali...
(Zatajiti korijene tuge i duge)

jasno, dakako, i oštro, no primijetio je i zapažao što običnim ljudima nije vrijedno pozornosti, što nam običnim smrtnicima često i promakne.

Za svakoga razumljivim riječima opisuje i ljudsku sreću, kao neku intimnu idilu koja za tren stiže i nestaje. Njegove minijature, zapravo, pjesme u prozi, govore o naporima, zebnjama, o nemoći malog čovjeka koji se u životu često nađe zatečen i ne pronalazi nikakav izlaz iz svog okruženja. Pjesnik traži čovjeka u raznim životnim prilikama – preporučava priču ribara, šumara, rudara, jednostavnih ljudi na selu i u gradu – ponajviše onih koji nikada nisu bili u središtu pozornosti. Valjalo bi o njemu istaći da je bio gorljiv zastupnik hrvatstva i hrvatske riječi, čovjek na djelu i od pera, čija djeca dobro znaju hrvatski!

Savez Hrvata u Mađarskoj 1991. godine izdao je zbirku njegovih stihova i književnih reportaža pod naslovom *Zatajiti korijene tuge i duge*.

Duro Franković
Portret nacrtao: Nikola Kulman

Vjekoslav Filaković

Zbogom, zbogom...

Gazim u prljav odvratan crn svijet
Ne raduje me već ni najljepši svijet
Jer ta ruža leži pored groba
Kraj majstora riječi riječima roba

Gledam blato duboko ko more
Patili smo, patila je, patio sam
A sad ga više nema
Ostala je samo sjena

Više neće progovoriti njegova usta
Ali njegova zadnja želja pusta
Zbirka samih riječi i rečenica
Bit će nam draga je li tako, mama?

Živio je malo, njegove riječi ostat će u nama

Meni, mojoj djeci, mojim unukama
Jer ta ruža leži pored groba
Kraj majstora riječi
riječima besmrtnog doživotnog roba

Vidim uplakanu moju mamu, moga brata
Zbogom, stihotvorče, zbogom, dragi tata
Živjet ćeš u nama i kad bude rata
Zbogom, stihotvorče, zbogom, dragi tata

Pečuh, 27. veljače 1991. g.

P. S. Pet dana nakon smrti Branka
Filakovića, 27. veljače 1991.
godine, njegov sin Vjekoslav
Filaković napisao je ovu
pjesmicu.

Trenutak za pjesmu

Branko Filaković

Vlakom kroz mrak

Predgrađa i kolodvori
u meni bude osjećaj
umiranja i rađanja.
Mnoge su ljubavi
tamo nastale
tamo završile.

Jurećim prozorčićima
minijaturnih željezničkih stanica
osvijetljenu tajanstvenu prirodu
lakomo guta ljudsko oko.
Kada mi je sputnik mrak
Razmišljam o toj svjetlucajnoj
beskrajnoj prirodi
kroz koju hrabro šiša
usamljeni vlak.

Treperave mu zvijezde naređuju:
stani, tvoji su putnici ljudi!

Kemljanski spomen-dan Mate Meršića Miloradića

Naši ljudi ki su ljetos došli va kemljanski cimitor spomenuti se na gradišćanskoga velikana

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave u Kemlji, 13. februara, u nedjelju, smo se spomenuli na našega gradišćanskoga velikana

Mate Meršića Miloradića. On je preminuo 15. februara 1928. U pola deset je bila maša zadušnica ku je dala za njega služiti takaj

mjesna Hrvatska manjinska samouprava. Farnik Karol Klemenšić su se kratko spomenuli na bivšega kemljanskoga dušobrižnika. Vrime je bilo jako hladno zato po maši nije bilo tako čuda ljudi va cimitri. Pri grobi smo molili i jačili. Zatim smo položili vijenac i nažgali sviću. Školari i dica iz čuvarnice su bili uprav na dan njegove smrti pri grobu. Oni su takaj nažgali sviće, jačili i recitali pjesme pokojnoga pjesnika. Mi starji ljudi se spominamo na njega va klubi. Čitamo njegove pjesme.

Prošlo ljeto je naša predsjednica Hrvatske manjinske samouprave na županijsko naticanje „Rodni kraj” napisala djelo „Hrvat sam”. U naticanju je kratki životopis Mate Meršića Miloradića ter spominki na njega i kako je on kot farnik živio u Hrvatskoj Kemlji. I to je bila jedna spomenica na njegov 160. rođendan, ča smo lani svečevali. Iz djela nije izostavljeno ni to kako ga vjerno pametu i dan-danas Kemljanci ter i nadalje vjerno čuvaju spominke na njega.

Marija Nović-Štipković

Suradnja tvrtke Lanart i Croatice

„Hrvatska povijest u Vašem domu” moto je obiteljske tvrtke Lanart koja od ove godine surađuje s Croaticom. Osnovica njihove suradnje jest prodaja odljevaka (replika) radova kipara svjetskoga glasa Ivana Meštrovića.

Obiteljska tvrtka Lanart osnovana je 18. ožujka 2009. godine zato da izradom odljevaka najpoznatijih kipova hrvatskih umjetnika što više približi bisere hrvatske umjetnosti široj javnosti. Zasada proizvode odljevke djela velikoga hrvatskog kipara Ivana Meštrovića, koje je izradio akademski kipar Ivan Pavić. Materijal od kojeg se izrađuju kameni je granulat povezan smolom i određenim kemijskim dodacima, što omogućuje izradbu vrhunske kvalitete, a djela su obojana crnim lakom i platinirana u zeleno.

Croatica je izradila dvojezični katalog od dvanaest stranica koji sadržava kratak životopis kipara Ivana Meštrovića i nekoliko fotografija njegovih kipova i reljefa, a umetak je cjenik. Primjerice prodavat će se odljevci kipova naslova „Povijest Hrvata”, „Karijatida”, reljefa „Sveti Vlaho”, „Domagojevi strijelci”. Izdanje se želi objaviti poput priloga našega tjednika te će biti dostupno i na Croaticeinoj obnovljenoj web-stranici. „Mis-

lim da replike radova Ivana Meštrovića mogu krasiti naše domove ili prigodom dodjela priznanja hrvatske manjinske samouprave mogu ih darovati istaknutim osobama” – kaže Čaba Horvath, ravnatelj Croatice.

Još je u tijeku usuglašavanje sadržaja kataloga s tvrtkom Lanart, te će u najskorije vrijeme kipovi i reljefi biti izloženi u Croatici.

Kristina Goher

Prvi naraštaj vančaških osmaša koji od prvog razreda u usporednoj, samostalnoj skupini pohađa predmetnu nastavu hrvatskoga jezika, na slici s učiteljicom hrvatskoga jezika Jutkom Poljak Csicsor. Kako nam uz ostalo reče ravnatelj Joso Ostrogonac, prema prvim prijavama od jeseni se očekuje 44 prvša, od kojih će njih 25 hrvatski kao predmet učiti u samostalnoj hrvatskoj skupini.

Foto: Stipan Balatinac

Međimurska popevka stigla u Pomurje

Zahvaljujući dobroj suradnji Organizacijskog odbora središnje smotre Međimurske popevke i Društva Horvata kre Mure, prvi put u povijesti Međimurske popevke, 19. veljače, i u mađarskom Pomurju provedena je jedna od predsmotri te tradicionalne priredbe. Mjesto prve predsmotre s lijeve obale Mure bio je obnovljeni kulturni dom u Keresturu, gdje se predstavilo 17 izvođača. Povijesni trenutak prve predsmotre u Pomurju uveličali su svojom nazočnošću Silvija Malnar, prva tajnica Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, László Pintér, parlamentarni zastupnik, Matija Posavec, zamjenik župana Međimurske županije, Dejan Buvač, predsjednik Zajednice HKUU Međimurske županije, László Vajda, predsjednik Odbora za nacionalne i etničke manjine Zalske županije.

Alex Kozma

Hrvatski pjevački zbor iz Kaniže

Estera Kodela

Smotra hrvatskih izvornih pučkih popijevaka iz Međimurja održava se od 1971. godine. Zbog velikog zanimanja za smotru, od 2007. godine organiziraju se dvije predsmotre u Murskom Središću i Donjem Kraljevcu, a unazad tri godine i Dječja smotra međimurskih popijevaka u Svetome Martinu na Muri. Organiziranje predsmotre u Pomurju potaknuo je Franjo Preložnjak, novinar, publicist, član organizacijskog odbora, ljubitelj međimurske narodne kulturne baštine. Kako je u posljednje vrijeme više puta nastupao pjevački zbor iz Sumartona na središnjoj smotri, organizatori su uvidjeli da su i na lijevoj obali Mure sačuvani izvorni napjevi čiju bi vrijednost trebalo prikazati.

Tako je u organizaciji Društva Horvata kre Mure nastala i predsmotra u Keresturu. Za ovogodišnju smotru prijavilo se ukupno 55 izvođača, među njima 17 od Hrvata iz Mađarske, devet solista i osam pjevačkih skupina, koji su predstavili ljepotu pomurske pjesme. Program je započeo u 18 sati s pozdravnim riječima Ladislava Gujaša, predsjednika Društva Horvata kre Mure, glavnog organizatora. Njima se pridružio i zastupnik Mađarskog parlamenta i predsjednik Odbora za međunarodnu suradnju g. Pintér, koji je naglasio dobrosusjedске odnose dviju država, te da će Mađarska za vrijeme svog predsjedava-

vanja EU-om učiniti sve da se Hrvatska priključi Uniji, i nada se da će takvih zajedničkih organizacija biti i ubuduće. Zamjenik Međimurske županije g. Posavec istaknuo je da Međimurskoj županiji, koja se dobrim dijelom graniči s Mađarskom, iznimno je važna dobra suradnja sa susjednom Zalskom županijom, ne samo zbog dobrosusjedskih odnosa nego i zbog Hrvata koji žive na lijevoj obali Mure. U ulozi domaćina pozdravio je načelnik sela Kerestura Lajoš Pavlic.

Nakon predstavljanja stručnog povjerenstva, u kojem su bili: Stjepan Hranjec (predsjednik), Branimir Magdalenčić, Dragica Karolina Šimunković i Miroslav Novak, dr. Erika Rac (voditeljica programa) otvorila je škrinju ili „lajcu“ i iz nje uzimala stare predmete, uspomene koje su je podsjećale na pojedine popijevke iz naših krajeva, „sukna, suha fijoлица, ropčec, kip junaka, zdela“ – sve su to bili mali mozaici života predaka u čijim su se vremenima stvorile prekrasne pjesme i širile se s koljena na koljeno.

One se i dan-danas rado pjevaju, bez obzira na naraštaje, kao što ih je pjevao na smotri devetogodišnji dječak, mladić, djevojka, djed i prabaka od osamdeset godina. Čule su se pjesme s pratnjom sintesajzera, tamburaških sastava ili samo onako bez glazbe, kako su to činili preci pomurskih Hrvata uz rad, druž-

nje ili u osami, u tuzi i veselju. Na vrlo lijepo uređenoj pozornici s mnogo starih predmeta gotovo svaki izvođač je nastupio u izvornoj narodnoj nošnji, pripazivši i na sitne dijelove frizure, nakita. Svatko od izvođača pripremio se s dvije pjesme, među kojima je bilo i vrlo poznatih i onih manje poznatih ili s nepoznatom inačicom, kao što je „Dvetsto petnajstom leti“, „Majuša meseca prvoga“, „Žoti je cuzek“, „Sončece čerleno“ i druge.

Publika je mogla pratiti 34 pjesme u izvedbi ovih izvođača solista: Barbara Kónig iz Serdahela, Bernadet Turul iz Serdahela, Estera Kodela iz Pustare, Margita Andrašek iz Kerestura, Dalma Rodek iz Sumartona, Melita Kuzma iz Sumartona, Alex Kozma iz Sumartona, Oršolja Kuzma iz Budimpešte i Stjepan Dombai iz Sumartona, te pjevačkih skupina: „Veseli zbor“ iz Sepetnika, Mješoviti pjevački zbor iz Serdahela, Ženski pjevački zbor iz Fičehaza, Petripske ružice, Ženski pjevački zbor iz Mlinaraca, Hrvatski pjevački zbor iz Kaniže, Pjevački zbor „Ružmarin“ iz Kerestura i Mješoviti pjevački zbor KUD-a Sumarton. Od 17 izvođača stručno povjerenstvo izabrat će nekoliko za završnu smotru koja će se prirediti prvoga lipanjskog vikenda u Nedelišću.

Iako će stručno povjerenstvo svoju odluku donijeti za nekoliko tjedana, predsjednik

Pjevački zbor „Ružmarin” iz Kerestura

„Petripske ružice”

priredba u Pomurju dio smotre u Nedelišču, čime su Hrvati na ovoj strani povezani ne samo pjesmom nego i maticom, ljudima u Međimurju, i ako zakoračimo u Europu, ti će kontakti biti još bolji. Doista je to povijesni događaj, pravi početak koji će se, vjerujem, nastaviti.

Nakon priredbe državnoga Hrvatskog dana

Stjepan Hranjec ukratko je ocijenio predsmotru u Pomurju:

– Vrlo sam sretan nakon predsmotre i mislim da nema u dvorani tko se ove večeri nije radovao što je mogao pratiti veličanstvenu priredbu, da ta baština još uvijek živi kroz pjesmu i riječ, ne da smo se osvjedočili da živi, nego ono i kvalitetno živi. Trebam reći kako će povjerenstvu biti vrlo teško odabrati, svi su bili jako dobri, ali mi ćemo nastojati da se najbolje izabere. Godinama sam vezan uz kulturu pomurskih Hrvata, i drago mi je da Hrvati na najbolji način čuvaju svoje i da kvalitetno žive. Posebno me raduje da je ova

pomurski su Hrvati opet dokazali da je njihov dijalekt i kultura još uvijek nose u sebi izrazite vrijednosti, te da se s dobrom suradnjom odista može organizirati izvanredna priredba. Svaka se manjinska samouprava pobrinula da kvaliteta predsmotre Međimurske popevke postigne razinu sličnu u Hrvatskoj. Uspješnosti priredbe pridonijeli su i materijalno: hrvatske manjinske samouprave Zalske županije, Županijska ustanova za kulturu Zalske županije, Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj.

Beta

Stručno povjerenstvo

SANTOVO – Državna udruga šokačkih Hrvata u Santovu priređuje godišnju skupštinu i tradicionalni pokladni bal s večerom, koji će se održati u klupskim prostorijama u ponedjeljak, 7. ožujka 2011, s početkom u 17 sati. Kako nas je uz ostalo obavijestio predsjednik udruge Stipan Pančić, goste će zabavljati Bereški tamburaši, a ulaz je slobodan.

VANCAGA – Jedan od dvaju gradskih vrtića u Baji, u kojima se obavlja odgoj na hrvatskome jeziku, vrtić vancaškog Općega prosvjetnog središta u Ulici templom, u ponedjeljak, 28. veljače, priređuje otvoreni dan za roditelje.

PEČUH – U Domu omladine 25. veljače s početkom u 19.30 sati održava se uobičajena mjesečna plesačnica s Vesnom Velin i Orkestrom Vizin, ovoga puta ipak pomalo drugačija. Naime to je i maskenbal s Orkestrom Vizin koji ispunjava želje posjetitelja, a birat će se i nagraditi i najbolja maska večeri.

BAJA – Kako uz ostalo stoji u obavijesti gradonačelnika Róberta Zsigóga, upisi u bajske osnovne škole, za 2011/2012. školsku godinu bit će 1. i 2. ožujka, oba dana od 7.30 do 17.30 sati. Posrijedi su Osnovna škola Opće prosvjetno središte na Vancagi, Opće prosvjetno središte i športska škola „Šugavica” na Dolnjaku i Opće prosvjetno središte u Újvárosu, ustanove u održavanju grada Baje, nadalje još četiri druge škole. Istodobno bit će i upis u vrtiće za djecu rođenu do 1. listopada 2008. godine. Dodajmo da se predmetna nastava hrvatskoga jezika može upisati u dvije gradske osnovne škole, u općim prosvjetnim središtima na Vancagi i Dolnjaku.

BAJA – U ponedjeljak, 7. ožujka, s početkom u 9.30 sati, u organizaciji bajskog vrtića u Kinzisziovoj ulici, priređuje se smotra u kazivanju stihova na koju su pozvani i polaznici garskog vrtića – reče nam ukratko Danica Pejčin Kiss, odgojiteljica vrtića u kojem sva djeca sudjeluju u odgoju na hrvatskome jeziku. Priredba će se održati u prostorijama Općega prosvjetnog središta i športske škole „Šugavica” na bajskom Dolnjaku.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska manjinska samouprava VII. okruga (Erzsébetváros) organizira izlet na Riječki karneval. Zainteresirani se mogu prijaviti kod Katicke Benčík na telefonu 06 30 200 3919. Riječ je o trodnevnom izletu od 4. do 6. ožujka 2011, koji sadrži dva noćenja u dačkom domu u Karlovcu i puni pansion. Cijena je izleta po osobi 32.500 Ft. Autobus kreće 4. ožujka u 12.30 s HOŠIG-ova parkirališta (1144 Budapest, Kántorné sétány 1–3). Izletnici će osim sudjelovanja na Riječkom festivalu posjetiti Selce, Novi Vinodolski i Grižane.

BAJA – U organizaciji bajskog vrtića u Kinizsievij ulici, u subotu, 19. veljače, priređen je maskenbal za djecu triju dobnih skupina, koji je upriličen u prostorijama matičnog Općeg prosvjetnog središta i športske škole „Šugavica” na Dolnjaku u Baji, od 14 do 17 sati.

BUDIMPEŠTA – Središte za istraživanje višejezičnosti Znanstvenog zavoda za jezike Mađarske akademije znanosti 25–26. ožujka 2011. g. organizira međunarodnu konferenciju pod naslovom „Višejezičnost u Europi – perspektive i iskustva u Istočnoj i Srednjoj Europi”, kao službeni program mađarskog predsjedanja Europskom Unijom.

BUDIMPEŠTA – Međunarodni turistički sajam u Budimpešti „Putovanje“ ove će godine biti održan od 3. do 6. ožujka, a gost zemlja sajma je Indija. Zajedno sa sajmom „Putovanje“ odvija se i tradicionalni sajam i izložba brodova, budimpeštanski Boat Show. I ove se godine na tom sajmu očekuju hrvatski izlagači. Tuzemni je gost sajma grad Győr, a glavna su događanja vezana uza zdravstveni turizam.

FIĆEHAZ – Hrvatska manjinska samouprava toga mjesta, u suradnji s mjesnim športskim društvom, 5. veljače organizirala je Nogometni kup veterana „Hrvati kre Mure” na kojem su sudjelovali nogometaši iz Tukulje, Donje Dubrave i Fićehaza. Prilikom druženja zabavljali su ih „Sumartonski lepi dečki”. Također u tome mjestu Zaklada za razvoj naselja 12. veljače priredila je Fašnički bal u domu kulture, na kojem je bilo mnoštvo Fićehazaca. Zaklada već godinama djeluje za dobrobit mjesta, uspjela je obaviti i neke manje obnove na zgradi doma kulture. Ovaj put bi prihode željeli uložiti u obnovu vodovodnog sustava u domu kulture, te mijenjati zavjese pozornice.

KANIŽA – U tome pomurskom gradu 18. veljače priredena je fašnička povorka i tradicionalni Festival krafni, na kojem već godinama sudjeluju i žene iz hrvatskih pomurskih naselja Serdahela i Sepetnika. Nije izostala ni hrvatska pjesma ni ples s pozornice. Međimurske plesove prikazali su plesači HKUU „Veseli Međimurci” iz Čakovca, a pomursku tamburašku glazbu „Sumartonski lepi dečki”.

PUSTARA – Hrvatska manjinska samouprava toga mjesta sprema se na tradicionalnu Pomursku fašničku povorku koja će se održati 5. ožujka s početkom u 14 sati. Očekuju se skupine iz hrvatskih pomurskih naselja u maškarama da zajedno otejeraju zimu. Nakon Povorke u domu kulture svakoga očekuju na slasne krafne.

Hrvatski bal u Kisegu

„Zato djelamo da živimo!”

Gosti iz Orehovice s domaćini

Kiseški hrvatski bal se već tradicionalno održava u Hotelu „Irottkő”, koje mjesto sa svojim oblikom i svojom gastronomskom ponudom svenek izazove zadovoljstvo gostov. To nij' bilo ni ljetos drugačije. Nakinčena dvorana, prekrasne divojke i žene, elegantni muži su samo okvir bili u toj atmosferi ka je počela u 19 uri 5. februara, u subotu. Šandor Petković, predsjednik HMS-a u Kisegu, je pozdravio sve goste i nazočne, posebno delegaciju iz Međimurske županije, pod vodstvom Branka Sušeca, ravnatelja orehovičke osnovne škole. „Ne zato živimo da djelamo, nego zato djelamo da živimo” – se je obrnuo nazočnim pri otvaranju bala Štefan Krizmanić, predsjednik Hrvatske samouprave u Željeznoj županiji. Dodao je još da ove mesopusne sastanke moramo ishasnovati prvenstveno za veselje, ali isto tako i za međusobno približavanje. Kad je László Tóth, pročelnik grada Kisega, pozdravio nazočne, kulturne grupe Hrvatskoga Židana bile su već pripravne za nastup. Tradicija je u Kisegu da na ove bale pozovu svenek drugo društvo iz Gradišća, a sada je bila na redu židanska „četa”. Plesačka grupa „Čakavci” i muška klapa „Noha” su začarale

publiku. Med njevim nastupi je tamburaška grupa iz spomenutoga sela zabavljala goste, a Pinka-band je već na druge kvalitetne muzičke vale nosio atmosferu. Mjesto plesačev se je vrijeda napunilo veselim gosti, ki su poznate pjesme već skupa jačili sa svirači. Vrhunac bala se zvečega približava tombo-lom. Srića je bila vržena ovput u ruke Koljnofke Mirjane Grubić, prve službeno izabrane hrvatske lipotice u Ugarskoj. Nje sjaj i nadalje blista, ča će zapamtiti i oni srični dobitnici kim je broj ispuknula.

Komu je srića ugadjala, ti su veselo, a kim nije, ti su isto s veseljem počeli drugu polovicu ove fešte. Polnočna vičera, mjesni vinski specijaliteti, za dušu tako drage hrvatske melodije su raspoloženje tirali na sve viši stupanj. Stalni gosti su ostali sve do kraja. Jutro u šesti su skupnim jačenjem završili ovu nezaboravnu noć. Začeo se je novi dan, za neke putovanjem, za neke spavanjem, a neki su išli na jutarnju svetu mašu. Peljačtvo HMS-a u Kisegu skupa s vlašćimi člani je još jednoč hvalevridno organiziralo ovu mesopusnu zabavu.

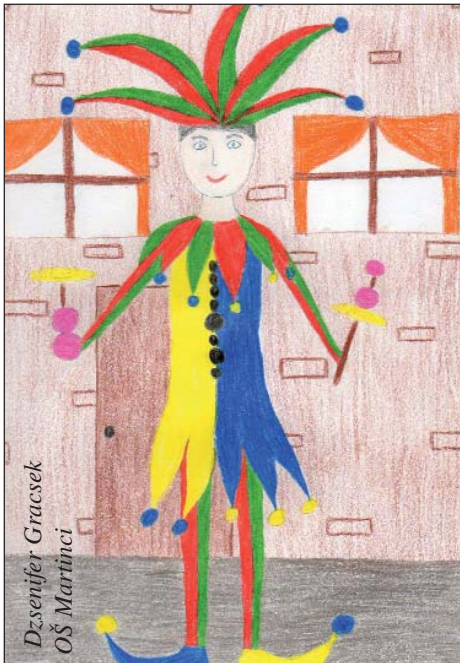
Marija Fülöp-Huljev

*Gradišćanski tanci
na programu KUD-a
„Čakavci” iz Hrvatskoga Židana*

Vrijeme karnevala, fašnika, fašenka – karnevali po svijetu

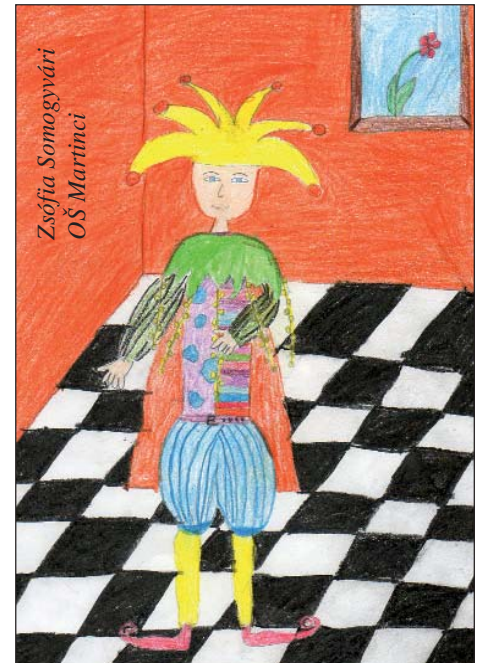
Karneval je bio, osobito u srednjem vijeku, vrijeme kad su se privremeno izokretali odnosi moći u društvu i nekažnjeno su se mogle kršiti moralne i društvene norme. Tako se narod mogao još jednom prepustiti strastima na volju prije korizme, razdoblja odricanja.

Dzenifer Gracsek
OŠ Martinci

Réka Keszthelyi
OŠ Martinci

Zsófia Somogyvári
OŠ Martinci

Pokladni je utorak posljednji dan prije Pepelnice, odnosno Čiste srijede, koja označava početak korizme. To je dakle pomični blagdan koji pada točno 47 dana prije uskrсне nedjelje. Na taj se dan suprotstavljaju dvije tradicije: ona propisana od Crkve i ona koja se slavi u puku. Još od srednjeg vijeka u Crkvi se ustalilo pravilo da svećenici toga dana poste. Otuda je i došao naziv „mesopust” koji je prijevod talijanske riječi „karneval” ili „carnivale” (carni vale = zbogom mesu). Isposnički se element nazire i u terminu „fašnik”, koji dolazi od njemačke riječi Fastnacht – „noć posta”

Međutim za puk vrijeme pred korizmu postalo je vrijeme neobuzdanog uživanja u hrani, piću i zabavi pod krinkama: U **FRANCUSKOJ** pokladni utorak poznat je i kao **Mardi Gras**, i to je dan kad je dopušteno častiti se svom vrstom hrane. Na anglosaksonskom području pokladni utorak postao je i „danom palačinki” (Pancake day), vjerojatno iz potrebe da se prije dugotrajnog razdoblja korizme potroše sve zalihe jaja. Običaj jedjenja palačinki bio je omiljen u mnogim dijelovima Europe, sve do područja daleke Letonije. U **KANADI** je pak tradicija da se u palačinke stavlja vjenčano prstenje, puceta, kovanice. Oni koji nađu kovanicu u svojoj palačinki, bit će bogati, oni koji nađu vjenčani prsten, bit će prvi na redu za ženidbu, a onaj koji nađe puce, postat će uspješan u svom obrtu. U **ŠKOTSKOJ** ustrojena je nogometna utakmica između vjenčanih i

nevjenčanih parova. U **ITALIJI** – na Piazza San Marco, glavnome venecijskom trgu, okupljaju se nepregledna mnoštva ljudi koji se u dva tjedna, koliko traju zabave, slijevaju u jedan od najromantičnijih gradova na svijetu. U **FINSKOJ** i **ŠVEDSKOJ** na pokladni utorak pripremaju posebna peciva punjena kremom od badema i prelivena tučenim vrhnjem. U **NJEMAČKOJ** pokladna noć zove se Fastnacht. Karneval traje tri dana, a najveća parada glavnom ulicom odvija se drugoga dana. U **POLJSKOJ** se na pokladni utorak održavala dražba djevojaka. Mladići bi se cjenkali za odabranicu svoga srca. Slavodobitni ponuđač najbolje bi cijene za nagradu od djevojke za Uskrs dobio sto predivno urešenih uskrsnih jaja i ručno izvezene

rupčice s njegovim monogramom. U **RUSIJI** se na taj dan smatralo da je omogućen razgovor s preminulim dušama. Na groblja bi se nosila jaja, koja bi se na grobu prepolovila i preko ramena njihov bi se sadržaj bacio na tlo, što bi trebalo probuditi dušu iza sna. To se činilo okrenutih leđa jer se smatra da duša preminulog nikada neće uspostaviti vezu licem u lice. U **STAROJ ENGLESKOJ** na pokladni utorak slavio se i dan „mladih naučnika”. Već od tisućite godine postoji odredba da se na taj dan svi vjernici moraju ispovjediti, pa se otuda utorak prije početka korizme naziva i „danom ispovjedi” ili Shrove Tuesday od shrove – „ispovjediti”, nametnuti pokoru.

beta

U pečuškom Hrvatskom vrtiću Miroslava Krležea
Foto: Anita Mandić

Vincekovo, Vincencija – vinogradarski sveci kroz godinu

U mohačkoj Planini

Svaki pravi vinogradar koji drži do sebe i svog truda, otputit će se na Vincekovo, 22. siječnja, svome vinogradu. Sveti je Vinko jedan od pet zapovjedanih vinogradarskih blagdana uz kojeg je i precizno propisan obred koji valja obaviti. Bez obzira na studen, snijeg ili katkad i raskvašenu zemlju, a najbolje je ako sja sunce i topi led, mora se doći do trsa; ritualno odrezati nekoliko, uglavnom tri grančice s tri pupa, koje će potom staviti negdje u kući uz prozor da bi se nagađalo, kad grančice potjeraju, kakva će biti godina. Orezani se trs u vinogradu „krsti“ starim vinom, posvećenim 27. prosinca, te se izvjesse kobasice, kuleni, slanina koji znakovito naznačuju želju za plodnošću i dobrim urodom. Sve je to uz pjesmu i svirku, u društvu prijatelja koji se časte kušajući i staro i mlado vino, po potrebi nadolijevajući bačve, a sve to uza slasne zalogaje, već prema običajima, od pečene slanine, preko šarana do srnećeg paprikaša. U hrvatskim pučkim običajima zapovjedani su blagdani još Sv. Juraj 23. travnja, Sv. Ivan Krstitelj 24. lipnja, Sv. Mihovil 29. rujna i Sv. Martin 11. studenoga. Vidljivo je da je riječ o važnim terminima u vegetativnim ciklusima i poljodjelskoj godini. Po pučkoj navadi, za Jurjevo valja posaditi novi nasad loze, a u starom vinogradu zašiljiti kolje, pognojiti trsje, okopati ih i završiti rezidbu. Za Ivanje trsje se mora drugi put okopati, povezati, oplijeviti i poprskati. Poslije Ivanja u vinograde se ide samo prskati i odstraniti mladice i zaperke. Ako je godina bila dobra, bez tuče i nevremena, preobilnih kiša u nevrijeme, za Miholje se već vinogradi s veseljem obilaze. Berba! Ranije se sorte već mogu brati, a sedam dana nakon Miholja može početi prava berba. Doduše, u nekim je sjevernim vinogorjima, pogotovu za graševinu, bilo pravilom da se bere tek nakon Sv. Terezije, 15. listopada. Tko je dotle sačekao, jasno da neće imati kiseliše, da će mu vina biti hvaljena. A od lijepih vinogradarskih običaja nikako ne valja zaboraviti ni Sv. Bartola 24. kolovoza, nadnevak kad se u vinogradima podiže «klopotec» koji će tjerati čvorke i nagovijestiti da se bliži berba. I tada se s «paj-

dašima» uz veselicu, sočan zalogaj i staru kapljicu (ta valja već i bačve isprazniti) proslavlja u vinogradu. Za Sv. Ivana apostola, dva dana po Božiću, blagoslivlja se vino, a spomenimo se i omrznutih nadnevak u poljodjelaca, tzv. ledenih svetaca i Sv. Sofije središnom svibnja kad nagla studen može nanijeti goleme štete. Zato je Martinje pravi blagdan težaka. Sve što se u polju imalo učiniti, učinjeno je, plodovi su pobrani, spremljeni, vino je već provrelo.

Naši su Hrvati 22. siječnja slavili u svojim vinogradima diljem Mađarske. Hrvati u Kukinju 21. siječnja organizirano su slavili, i to članovi KUD-a Ladislava Matuška i Hrvatska samouprava sela Kukinja sa svojim prijateljima, među njima i generalna konzulica Ljiljana Pancirov. Druženje i blagoslov trsa bio je u vinogradu i podrumu Kamarićevih, a večernje druženje u seoskom domu kulture. Slavilo se i u Mohaču gdje su se u zajedničkoj organizaciji Šokačke čitaonica, mohačke Hrvatske samouprave i Vinske kuće Planina te Samouprave grada Mohača našli vinogradari i njihovi prijatelji. Upriličeno je slavlje u Mohačkome gradskom podrumu na Planini i posebno u hrvatskim podrumima.

„Vincelovski tjedan” u Požeško-slavonskoj županiji

„Vincelovski tjedan” ili proslava početka novih radova u voćnjacima i vinogradima i ove je godine počela s velikim slavljem u vinogradima. Zajedničkom molitvom u vinogradu, gdje su sve uzvanike ugostili obitelji Krune, Slavka i Zlatka Bartolovića iz Alilovaca, te blagoslovom i rezanjem prve loze. Svečani čin molitve, blagoslova i reza-

U Kukinju

nja loze predvodio je župnik Nikola Jušić, a HKUD Tkanica iz Alilovaca i ove je godine na sebi svojstveni način, s malom predstavom starih običaja, dočarao zaboravljeni način običaja za Vincelovo. Vincelovo u općini i gradu Kaptolu ove su godine posjetili i članovi Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj, na čelu s Ladislavom Kovačem, 15. siječnja, njih dvadesetak.

bpb

Foto: Bárdos Gábor

Podravska svinjokolja u Daranju

Udruga za javnu kulturu i uljepšavanje sela Daranja, tamošnja Mjesna i Hrvatska samouprava, u suorganizaciji s brojnim civilnim udrugama u naselju, s namjerom stvaranja tradicije organizirale su prvu „Podravsku svinjokolju“ koja je ustrojena u tom naselju 12. veljače. Organizatori su sve do 4. veljače očekivali prijave družina koje su željele sudjelovati natjecanju. Natjecanje je ostvareno potporom Ureda za poljoprivredu i regionalan razvoj, Saveza Rinya-Dráva, programa LEADADER, Mjesne i Hrvatske samouprave sela Daranja te brojnih civilnih udruga.

Već u ranim jutarnjim satima počele su prizitati družine na lice mjesta. Kako to i priliči, svinjokolja treba započeti još dok je mračno u dvorištu. Nakon otvaranja natjecanja i takozvane ceremonije opraštanja od svinja, prišlo se činu svinjokolje i poslovima koji je odlikuju kako bi se široj publici družine predstavile u ranim priepodnevnim satima uz čašu vrućega vina, dok su se na improviziranoj pozornici počele redati skupine koju se zabavljale okupljene i natjecatelje. Među mnogobrojnim izvođačima koji su bili na pozornici tijekom cijeloga dana bilo je i mnoštvo hrvatskih izvođača. Tako: Ženski pjevački zbor „Korjeni“ iz Martinaca, KUD „Drava“ iz Lukovišća, KUD „Podravina“ iz Barče, plesna skupina „Dinamic Dance“ iz lukoviške osnovne škole. Uz njih brojne skupine iz Daranja, Nijemci iz Szuloka, skupine iz Barče, Kálmánca, Magyaratáda, skupina Gigantic, Zsófi Katz i Barna Lipics, a zvijezda dana bio je Matyi i Hegedűs. Daranjski bilježnik, Jozo Solga i načelnik

László Villányi brinuli su se i o gostima iz prijateljskog naselja Gradine (Hrvatska) koji su također imali svoju družinu, a „Podravsku svinjokolju“ posjetili su i generalna konzulica Ljiljana Pancirov te predsjednik HDS-a Mišo Hepp, čiji je domaćin uz daranjskog načelnika bio i predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave Ladislav Vertkovci. Prikazan je svinjokoljski trud, proglašeni su i rezultati, a natjecalo se desetak družina, među kojima i nekoliko hrvatskih: „Podravci“, družina Hrvatske samouprave Šomođske županije te

Gradine. U Daranju je bilo dobro... Bilo je više šatora gdje su se pripremale kobasice, krvavice, čvarci, meso itd. Hladan dan nije mogao nikoga prestrašiti, a raspoloženju, kao i uvijek kada je u pitanju svinjokolja, pridonijela je domaća rakija i ukusni zalogaji te zabavni sadržaji, posebice tamburaši uz Hrvatske, dok je družina Gradine natjecanje učinila međunarodnim.

Branka Pavić Blažetin

BARAČKA, GARA, SANTOVO – U sklopu izgradnje kanalizacijskog sustava i pročišćavanja otpadnih voda, zajedničkoga projekta triju bačvanskih naselja – Baračke (Nagybaracska), Gare i Santova – koji će se ostvariti potporom Novoga razvojnoga plana Mađarske i Operativnoga programa okoliša i energije, u četvrtak, 3. ožujka, s početkom u 11 sati u baračkom domu kulture ustrojiti će se tiskovna konferencija. Projekt vrijedan preko tri milijarde forinti ostvarit će se potporom Europske Unije, sufinanciranjem Kohezijskog fonda.

Nastavlja se suradnja Sigeta i Paga

Ravnatelj Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Tibor Radić, ujedno i voditelj Pansiona Zavičaj u Vlačićima na otoku Pagu, tvrtke u vlasništvu Hrvatske državne samouprave, svojim izborom prije dvije godine počeo je raditi na povezivanju gradova Paga i Sigeta. Smrću nekadašnjega načelnika grada Sigeta, suradnja je na trenutak zamrla, ali izborom novoga sigetskoga gradonačelnika ubrzano je nastavljena. Od 3. do 5. veljače u Sigetu je boravilo brojno paško izaslanstvo, na čelu s gradonačelnikom Antom Fabijanićem Njokulkinom, te je 4. veljače u svečanim okvirima potpisan Sporazum o suradnji između samouprave grada Sigeta, koju je zastupao gradonačelnik János Kolovics i poglavarstva (vijeće) grada Paga što ga je zastupao gradonačelnik Ante Fabijanić. Potpisnici sporazuma iskazali su volju razvijanja suradnje na polju kulture, turizma, trgovine i športa.

Kako bi suradnja bila što plodnija, potpisnici sporazuma poduzimat će potrebne korake na polju gospodarstva, nesmetanoga protoka informacija, i obostrane promotivne djelatnosti. Popisnici su dogovorili razmjenu informacija glede zakonskih regulativa svojih država i EU, redovite godišnje susrete, stručne seminare.

Brojno paško izaslanstvo i sigetsko poglavarstvo 4. veljače, na čelu s dvojicom gradonačelnika, sudjelovalo je i balu u organizaciji

Matice hrvatske Ogranak Pečuh. Naime spomenuti Ogranak lani u rujnu ostvario je međunarodni projekt „Za bolje sutra” putem natječaja iz EU fondova u suradnji s gradom Pagom i Pansionom „Zavičajem” te Kulturno-prosvjetnim centrom i odmaralištem Hrvata u Mađarskoj. Organizatori projekta bili su Grad Pag, Ogranak Matice hrvatske u Pečuhu, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj. Taj je projekt Matici omogućio da 25 srednjoškolaca i studenata iz Pečuha i okolice odvede na potpuno besplatan jednodnevni stručni seminar u Hrvatsku, od 11. do 19. rujna. U znak buduće suradnje Grad Pag i Turistička zajednica toga grada osigurali su glavnu nagradu spomenutoga bala koju je sretnim dobitnicima, obitelji Bene Švegala, veterinaru iz Salante, uručio umirovljeni ravnatelj Turističke zajednice grada Paga Slavko Pernar. Bila je to prigoda i za promicanje grada Paga i Pansiona Zavičaj.

Branka Pavić Blažetin

TIJEK HRVATA U MAĐARSKOJ

HRVATSKI glasnik

Dom kulture 25. veljače 2011. 18:00 Besplatno

Pozivnica

Hrvatska manjinska samouprava Kukinja srdačno Vas poziva na tribinu Hrvatskoga glasnika

25. veljače 2011. g.
(petak) u 18 sati
u Domu kulture Kukinja.

Gost: Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica
Hrvatskoga glasnika!

Rado Vas očekujemo!

Glavna i odgovorna urednica: Branka Pavić Blažetin, ul. 17001-00, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zajm. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: balatinac.s.66@nicom.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: santovo@net.hr ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAC: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kft. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 5200,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Nonprofit Kft., 1065 Budapest, Nagymező u. 68. www.croatica.hu – e-mail: glasnik@croatica.hu

Obavijest

Poštovani,
Pečuško Hrvatsko kazalište obavještuje
Vas da će

3. ožujka 2011. godine u 19 sati
u kazalištu Merlin

(Budimpešta, V, Gerloczyeva ulica broj 4)
gostovati s predstavom, farsom

Buchan/Hitchcock/Barlow:
39 stepenica

Produkcija je nastala u koprodukcijskoj
suradnji Kazališta Virovitica,
Ludens teatra iz Koprivnice i pečuškoga
Hrvatskog kazališta.

Ulaznice možete kupiti na blagajni
kazališta Merlin.

Cijena ulaznice: 1500–2000 Ft.

IMAMO ČAST POZVATI VAS
NA OTVARANJE IZLOŽBE

GAJDE U MOHAČU

KOJA ĆE SE ODRŽATI UZ PRATNJU
ŽIVE GAJDAŠKE GLAZBE U HOTELU
SVETOG IVANA
ISZENT JÁNOS HOTEL TRG SZT MIHALY 6. U MOHAČU
3. OŽUJKA 2011 U, ČETVRTAK
U 19-00 SATI

POZDRAVNE RIJEČI
JOZSEF SZENÓ, GRADONAČELNIK GRADA MOHAČA

IZLOŽBU OTVARA:
ZOLTÁN SZABÓ, GAJDAŠ, VODITELJ ZBIRKE SUVREMENIH
NARODNIH FILMOVODRINA – KILKA MAĐARSKO, TIAŠTINT –
BUDIMPEŠTA

IZLOŽBU PRIKAZUJU:
ANDR VEGH I (A IJAŠ, GRADITEL I INSTRUMENTATA I
JASÁ I ERKOV VODITELJ MUZEJA DONI I YA KANIZSAI,
MOHAČ

MOHAČKA GAJDAŠKA GLAZBA KAO DIO POPISA
NACIONALNE NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE:
DR ESZTER CSONKA-TAKACS – ETNOGRAF,
ETNOGRAFSKI MUZEJ U SENTANDREJI

IZLOŽBA OTVORENA: 0 – 24 SATI od
3. OŽUJKA, do 23. SVIBNJA 2011

IDEJA I REALIZACIJA IZLOŽBE:
DR ESZTER CSONKA TAKACS
ZOLTÁN SZABÓ
ANDR VEGH

POKROVITELJI:
SAHOUPRAVA GRADA MOHAČA
HOTEL SVETOG IVANA, MOHAČ
MOLLY KANIZSAI DONI I YA MOHAČ
ULAZ BESPLATAN

U suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, 20. studenoga, 2010., u pomurskom Keresturu priređen je tradicionalni državni Dan Hrvata na koji su stigli Hrvati iz svih naših regija u Mađarskoj. U sklopu Dana, dodjeljena su odličja Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj istaknutim pojedincima iz redova hrvatske zajednice u Mađarskoj

Nagrađeni Hrvatske državne samouprave na zemaljskom Danu Hrvata 20. studenoga 2010. u pomurskom Keresturu. Hrvatska državna samouprava dodijelila je četiri državne nagrade, pri čemu je Nagrada za hrvatsku mladežu u Mađarskoj podijeljena između Tamburaškog sastava „Bačka” iz Gare i Darinke Orčik iz Santova

Nagrada za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga odgoja i obrazovanja u Mađarskoj

Ljubica Doboš Szilágyi – Mlinarci

Ljubica Doboš Szilágyi rođena je 1952. godine u pomurskim Mlinarcima. Nakon školovanja vratila se u svoj rodni kraj. Nekoliko godina radila je u Mlinarcima kao odgojiteljica.

Poslije se upisala na učiteljsku školu u Baji, istodobno počela je raditi u

keresturskoj osnovnoj školi. Nakon učiteljske škole završila je visoku nastavničku školu u Sambotelu.

Danas radi u keresturskoj školi, učiteljica je hrvatskoga jezika, podučava učenike nižih i viših razreda. Od 1972. radi u prosvjeti. Proteklih trideset i osam godina naraštajima učenika uspješno je podučavala hrvatski jezik. Svojim radom istaknula se na polju očuvanja narodnosne samosvijesti, i u napredovanju učenika.

Mnogi njezini učenici pohađali su hrvatsku gimnaziju, položili ispit iz hrvatskoga jezika. Osim svakodnevnog rada u nastavi, u slobodnim aktivnostima, u ljetnim taborima upoznavala je učenike s hrvatskom kulturom, pomurskim običajima. Uspješno je pripremala djecu na razna županijska i državna natjecanja. Aktivna je bila i u društvenom životu hrvatske zajednice, pet godina obnašala je dužnost predsjednice Društva Hrvata kreg Mure.

Nagrada za istaknutu djelatnost na području hrvatskog društveno-političkog života u Mađarskoj

Đuso Dudaš – Šeljina

Đuso Dudaš rođen je u Starinu, a njegovo podrijetlo odredilo mu je i životni put. Srednjoškolsko školovanje završio je u Selurincu, a diplomirao na poljoprivrednom fakultetu u Godlovu (Gödöllő), stekavši spremu poljoprivrednog inženjera. Vraća se u rodno selo te radi

kao predsjednik tamošnje poljoprivredne zadruge, a potom u Šeljiniu kao profesor u Srednjoj poljoprivrednoj školi. Od samog osnutka manjinskih samouprava 1995. godine, pa tako i Hrvatske samouprave grada Šeljina, njezin je predsjednik. U toj je ulozi imao snažan utjecaj na život hrvatske zajednice u Šeljiniu, a na polju njegovanja hrvatske kulture uz njegovo se ime veže niz poticaja i projekata. Na njegov su poticaj pokrenute u Šeljiniu manifestacije koje su postale tradicijom i zaštitnim znakom grada Šeljina: susreti i nastupi domaćih i pjevačkih zborova iz Hrvatske, nastupi folklornih ansambala, orkestara, predstave Hrvatskog kazališta, dalmatinske večeri, hrvatski balovi. Na poticaj šeljinske Hrvatske samouprave pokrenuto je podučavanje tambure, tečaj hrvatskoga jezika, te podupiranje i lobiranje odgoja na hrvatskom jeziku u mjesnom vrtiću i nastave hrvatskoga jezika u osnovnoj školi koju danas pohađa domalo 130 učenika od ukupno njih

četiristotinjak. Osim vlastitih priredaba, pod njegovim vodstvom Hrvatska samouprava u suradnji s gradskom samoupravom ostvaruje niz svečanosti i projekata. U svome radu uvijek je stavljao naglasak na njegovanje skladnih veza s matičnom domovinom. Zahvaljujući upravo njemu, Samouprava grada Šeljina i Hrvatska samouprava izgradile su plodnu i prijateljsku suradnju s Grubišnim Poljem na svim područjima života. Više od trideset godina Đuso Dudaš radi u zajednici i za zajednicu Hrvata u Mađarskoj.

Član je Zajednice podravskih Hrvata, Saveza Hrvata u Mađarskoj, sudjelovao je u utemeljenju Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe u Pečuhu, član je Matice hrvatske Ogranka Pečuh, a već je u četvrtom mandatu zastupnik Skupštine Hrvatske državne samouprave, te u drugom ciklusu obnaša dužnost zamjenika njezina predsjednika. Đuso Dudaš svojim životnim radom posebno se istaknuo na polju jačanja hrvatske nacionalne svijesti, pridonio razvoju hrvatskoga jezika i kulture. Cijeli je život radio za dobrobit Hrvata u Mađarskoj, razvijao veze s maticom.

Nagrada za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj

Koljnofsko hrvatsko društvo (KHD)

Franjo Grubić

Od 1970-ih godina sve se više pokazalo kako je u Koljnofu potrebna organizacija i suradnja na području hrvatskih aktivnosti, osobito što se tiče upravljanja radom pjevačkoga zbora, plesne skupine i tamburaša.

Na toj je osnovi 1972. godine utemeljen Hrvatski

klub u selu pod izravnim vodstvom mjesnog vijeća. Voditelj je Kluba postao učitelj Franjo Pajrić, rođeni Koljnofac, kojemu je povjereno i vođenje doma kulture. Najvažnija je zasluga Hrvatskoga kluba što je omogućio stručno vođenje pjevačkoga zbora, plesne skupine i tamburaškog orkestra, koji su zaredom osvajali zapažene uspjehe na županijskim i

državnim natjecanjima. Nastupe i putovanja podupirao je i tadašnji Demokratski savez Južnih Slavena u Mađarskoj.

Najvažniji doprinos tih nastupa bila je izgradnja veza s matičnom zemljom i gradišćanskim Hrvatima. Koljnofsko hrvatsko društvo (KHD) utemeljeno je 23. travnja 1990. godine, a bilo je među prvima od nacionalnih manjina u Mađarskoj. KHD je istodobno s demokratskim promjenama preuzeo i ulogu Hrvatskoga kluba s posebnim naglaskom na kulturne veze s matičnim narodom. Pri tome smatra važnim suradnju s naseljima Buševac (1977), Bibinje (1984) i Gračan (1986). Posebno je potrebno istaknuti uzornu suradnju škola Buševac–Koljnof.

Predsjednik KHD-a od 1990. do 2001. bio je Franjo Pajrić koji je otišao u mirovinu kao ravnatelj osnovne škole. Predsjednik je Društva od 2002. godine Franjo Grubić, a njegov tajnik Geza Völgyi (1990–2010). Društvo danas zajedno s članovima kulturnih društava broji 87 članova.

Prema statutu, svojom najvažnijom zadaćom smatra čuvanje i njegovanje hrvatskih tradicija, očuvanje hrvatskoga jezika i samosvijesti. Sukladno tome organiziraju se godišnji programi, a posebna pozornost obraća se daljnjoj izgradnji veza s Hrvatskom i Gradišćem. Tome uvelike pridonose kulturne skupine koje imaju odlučujuću ulogu u organizaciji mjesnih kulturnih, društvenih i vjerskih događaja, a istovremeno prema potrebi nastupaju i na manifestacijama drugih naselja. KHD surađuje s mjesnom Hrvatskom manjinskom samoupravom i sa školom, osobito poradi promicanja nastave hrvatskoga jezika, pjevanja, plesanja i sviranja na tamburi, sudjeluje u istraživanju, obrađivanju i predstavljanju hrvatskih običaja i kulturnoga blaga na pozornici, nadalje u njihovu ovjekovječivanju na nositeljima zvuka i slike.

Nagrada za hrvatsku mladež u Mađarskoj Nagradu su podijelili Tamburaški sastav „Bačka” – Gara

U koljnofskom Domu kulture priređena je 7. studenoga 2010. godine izložba u povodu 20. obljetnice civilne udruge Koljnofsko hrvatsko društvo, na slici otac i kći, Klaudija Völgyi i Geza Völgyi tajnik Društva pripremaju izložbu

Garski Tamburaški sastav „Bačka” utemeljen je 1990. godine pod vodstvom poznatog učitelja tambure u Bačkoj Jose Ribara, kada je u tamošnjoj osnovnoj školi pokrenut tamburaški kružok. Tako se iz mjesta i okolnih naselja okupilo tridesetak zainteresiranih učenika koji su zasadili korijene današnjem orkestru „Bačka”. Poslije je rad s tamburašima preuzeo učitelj Stipan Krekić. Četiri tadašnja člana, Edmond Bende, Erhard Bende, Miroslav Šibalin i Žolt Nebl, svojim su upornim radom, ljubavlju prema glazbi i mladalačkim zanosom stekli čin poznatih tamburaša ne samo u našoj regiji nego i širom zemlje, čak i u inozemstvu. Njima se prije četiri godine priključio i Zoran Barić, tada još učenik santovačke osnovne škole, kako bi danas bio peti član orkestra. Tamburaški sastav „Bačka” ove je godine proslavio 20. obljetnicu svoje opstojnosti, koja je obilježena prigodnom svečanošću, predstavljanjem dosada postignutih uspjeha i rada, kojim se

moju pohvaliti. Orkestar je u proteklih dvadeset godina pratio niz plesnih kulturnih društava, kao što su društva iz Gare, Baje Santova, Čavolja, Budimpešte, Tukulje, Mohača, Aljmaša, Dušnoka, Čikerije, svirao na prelima i balovima po cijeloj našoj domovini, u Hrvatskoj i Vojvodini. Nositelj je niza nagrada državnih i županijskih narodnosnih festivala, dobitnik priznanja s državnih i inozemnih tamburaških priredaba u Hrvatskoj, Švicarskoj, Francuskoj, Vojvodini, Bugarskoj i Slovačkoj. Dugo su godina bili stalni orkestar plesnih i tamburaških tabora, odazivali se na pozive naših hrvatskih programa. Svoje znanje usavršavaju i na ljetnim i zimskim školama folkloru u organizaciji Hrvatske matice iseljenika. Na repertoaru imaju glazbeno blago svih Hrvata u Mađarskoj, starogradske pjesme, te mađarsku i njemačku narodnu glazbu. Sakupljaju bunjevačkohrvatska kola i plesove svojega rodnoga sela Gare, kako bi uskoro sve to mogli predstaviti i sačuvati na nositelju zvuka. Istaknuli su se svojim čuvanjem i njegovanjem kulturne, glazbene baštine bačkih Hrvata i svih Hrvata u Mađarskoj.

i Darinka Orčik – Santovo

Mlada Santovkinja Darinka Orčik, ljubav prema materinskom hrvatskom jeziku, narodnim običajima i pjevanju stekla je u obitelji. Svojim darom pjevanja, zahvaljujući učiteljici glazbenog odgoja Mariji Aradi Šibalin, istaknula se već u santovačkoj Hrvatskoj osnovnoj

školi, a pjevajući u školskome pjevačkom zboru odnosno kulturno-umjetničkom društvu, te sudjelovanjem u igrokazima, nastupila je na brojnim školskim, mjesnim, županijskim pa i državnim smotrama, natjecanjima i priredbama.

Prvi samostalni nastup imala je 2004. godine kada je kao učenica 8. razreda osnovne škole nastupila na Malom Brodfestu priređenom u pečuškom Omladinskom domu. Iste je godine pjevala i u pečuškom Hrvatskom kazalištu. Kao učenica pečuskoga

HOŠIG-a Miroslava Krleže (2005–2009) bila je djelatna članica pjevačkoga zбора, plesne skupine, nastupala kazivanjem stihova, igrala zapažene uloge u kazališnim predstavama. Svoje umijeće pjevanja usavršava u Bajskom studiju Starlaight. Na državnom i međunarodnom umjetničkom festivalu u Vesprimu 2008. godine u svojoj dobnoj kategoriji osvaja 2. mjesto, a za scenski nastup dobiva posebnu nagradu. U to vrijeme počinje i niz njezinih samostalnih nastupa na raznim priredbama i smotrama diljem Bačke, i šire u

Mađarskoj. Nastupa najčešće u pratnji garskog Orkestra „Bačka”, a pjevala je u pratnji pečuskoga Orkestra „Vizin”, bajskog Orkestra „Čabar” i Krunoslava Agatića Kiće iz Tukulje. Na prvom natjecanju za Najljepšu Hrvaticu u Mađarskoj 2008. godine u Selurincu postaje prva pratilja, a za nastup u izvornoj santovačkoj šokačkoj nošnji dobiva i posebnu nagradu ocjeniteljskog suda.

Pošto je 2009. godine maturirala u pečuškom HOŠIG-u, primljena je na bajsku Visoku učiteljsku školu, ali pola godine boravi u Kanadi gdje uči jezik, a slobodno vrijeme provodi upoznavanjem tamošnje hrvatske zajednice. Odlazi na hrvatske mise i crkvene priredbe u Hamiltonu, pjeva na brojnim hrvatskim priredbama. U svibnju ove godine vratila se iz Kanade, a od nove ove školske godine započet će studij hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu „Janus Pannonius” Sveučilišta u Pečuhu.

Svojim nastupima, pjevanjem, odijevanjem u narodnu nošnju, svoj identitet izražava svakodnevno i u svim prigodama, na kulturnim priredbama, u crkvenome pjevačkom zboru, na hrvatskim misama i drugim svečanostima. Darinka Orčik jedna je od onih koja to čini uvijek s ponosom, te tako pridonosi jačanju hrvatske nacionalne svijesti, njegovanju i predstavljanju običajne baštine, promicanju hrvatske kulture i razvijanju hrvatskoga jezika, stoga može biti uzor i poticaj svoj hrvatskoj mladeži u Mađarskoj.

Nagrađeni Saveza Hrvata u Mađarskoj na zemaljskom Danu Hrvata 20. studenoga 2010. u pomurskom Keresturu

Nagrada Saveza Hrvata u Mađarskoj za istaknutu djelatnost na polju kulture i folkloru

Đuro Jakšić – Mohač

Predsjednik Šokačke čitaonice u Mohaču Đuro Jakšić rođen je 1952. godine u Duboševici, u Hrvatskoj, tada Jugoslaviji, od majke Njemice i oca mohačkog Hrvata. Od 1964. živi u Mađarskoj, osnovnu i srednju školu završio je u Pečuhu, a po struci je stolar. Dvadeset godina radio je u tvornici

MOFA u Mohaču, nakon čega postaje poduzetnikom, a sada je pred mirovinom. U rad i članstvo Mohačke šokačke čitaonice uključio se 1992–1993. godine kada je zgrada vraćena u vlasništvo šokačke udruge. Sudjelovao je u obnovi zgrade i rada mohačke šokačke udruge.

Nakon predsjednika Matije Čite, Antuna Pavkovića i Ive Kunovskog, međuvremeno četiri godine bio je dopredsjednikom, zbog zauzetosti predsjednika Tuna Pavkovića, zapravo, vodio njezin rad, da bi na izbornoj skupštini potkraj 2008. godine bio izabran za predsjednika Šokačke čitaonice.

Od 2006. godine član je Hrvatske samouprave grada Mohača, u kojoj je bio odgovoran za suradnju s hrvatskim udrugama i ustanovama, te usklađivanje njihova rada, te Skupštine Hrvatske državne samouprave. Kao najvažniji uspjesi mogu mu se pripisati pokretanje redovitih misa na hrvatskom jeziku, podučavanja hrvatskoga jezika za djecu i odrasle, osnivanja TS «Šokadija» i KUD-a Šokačke čitaonice.

Konačno najvećim uspjehom smatra pokretanje nastave hrvatskoga jezika 2009. godine u jednoj gradskoj osnovnoj školi. Među zaslugama, zajedno s vodstvom i članstvom Čitaonice, treba spomenuti prepoznatljive šokačke priredbe kao što su primjerice Grahijada, Pranje na Dunavu i obnavljanje božićnog običaja Šibare.

Kao takav zaslužan je za unapređenje, očuvanje i njegovanje materinske riječi i kulturne baštine šokačkih Hrvata.

Zajedničkim zalaganjem s bivšim predsjednikom Čitaonice Antunom Pavkovićem i Marijanom Balatinac iz Vršende uspjeli su ostvariti okupljanje šokačkih Hrvata ne samo grada Mohača nego i njegove okolice, organiziranjem foruma hrvatskih samouprava Mohačke mikroregije.

Nagrada Saveza Hrvata u Mađarskoj za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj

Katica Rodek Salai – Mlinarci

Katica Rodek Salai rodnom je iz Mlinaraca, osnovnu je školu pohađala u rodnom selu i Serdahelu, a maturirala u Hrvatsko-srpskoj gimnaziji u Budimpešti, nastavljala školovanje na Visokoj školi za odgajateljice u Keč-

kemetu, a uz rad je završila učiteljsku školu u Sambotelu. Majka je trojice sinova. Prilikom posljednjih izbora postala je i vijećnica mlinaračke Hrvatske manjinske samouprave.

Tijekom svoga djelovanja u školi uvijek je organizirala kružok narodnoga plesa, trudila se da predaje narodno bogatstvo mladim naraštajima. Sakupljačica je narodnih običaja i pučkih popijevaka, a u posljednjih godina stručna voditeljica Ženskoga pjevačkog zbora, koji je ušćuvao izvornost pomurskih pjesama. Katica je odrasla u obitelji gdje je glazba vazda bila nazočna i tu privrženost uz hrvatsku glazbu i folklor uvijek je zadržala i u školi jer smatra da uz pjesmu lakše je učiti i jezik. Obožava hrvatsku pjesmu i ples, kako reče, još onodobno u gimnaziji učila je plesati kod prof. Antuna Kričkovića, i to se ne zaboravlja. Nagrada joj je bila vrlo draga jer:

– Vrlo sam zahvalna onima koji su me predložili i cijenili moj rad. Ljubav prema pjesmi i glazbi, koju primjenjujem i u nastavi i u izvan-nastavnim djelatnostima, naslijedila sam od tate, koji je također bio glazbenik. Iako mi je prije smrti rekao: „Kćeri moja naj to delate, ne vredi“, tada sam mu rekla: „Onda ti zašto radiš?“ Ja to radim sa srcem, meni to treba, djeca su mi također obožavatelji glazbe, sinovi mi sviraju na raznim glazbalima. Mislim da ta ljubav prema hrvatskoj kulturi prelazi i na školsku djecu u Mlinarcima. Nitko još nije rekao da ne želi plesati ili pjevati, i dok budem mogle, ja ću to i raditi jer je to dio mog života.

Nagrada Saveza Hrvata u Mađarskoj za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj

Anica Popović Biczak

Anica Popović Biczak rođena je u Šeljinu 18. srpnja 1964. od oca Milana Popovića, rodom iz Olasa, tada učitelja u Brlobašu, i majke Ilonke Čerdi, rodom iz Brlobaša, prodavačice u trgovini. Anica ima sedam godina mlađu sestru Melitu Popović, nastavnicu tjelesnog odgoja i hrvatskoga je-

zika. Kako kaže, u selu nije bilo vrtića, zato je puno vremena provodila s bakom (Jana Pavleković). Prvi razred još završava u Brlobašu, nakon toga nastavlja školovanje u Novom Selu, kamo joj je otac premješten. U međuvremenu roditelji zidaju kuću u Lukovišću. 4. razred završava u Novom Selu, 5. počinje u Lukovišću. Od 7. razreda nastavlja svoje školovanje u pečuškoj hrvatskoj školi u nadi da će krenuti nastava i u gimnaziji. Budući da do toga nije došlo, roditelji je nisu željeli pustiti u peštansku gimnaziju, pa nastavlja školovanje u Ekonom-

skoj srednjoj školi Miklósa Radnótiya u Pečuhu. Nakon mature upisuje pečuški Nastavnički fakultet, smjer hrvatski i ruski jezik. Kao studentica lijepo dane provodi u barskome čitačkom taboru, koji je dugo vrijeme vodila Mohačkinja Magda Salai. Za pedagoški poziv motivaciju, kako veli, dobila je od oca, a to je teta Magda pojačala. Mnogo je učila i od nje. Na trećoj godini studija počinje predavati hrvatski i ruski jezik u Salanti. Željela je i ostati tamo, ali zbog nesuglasica zbog službenoga stana vraća se u Lukovišće gdje radi od studenoga 1986. do danas. Podučavanje hrvatskoga jezika, očuvanje naših običaja smatrala je vrlo važnim. Smatra kako je za nastavnika najvažnije ono kada dobije nekoliko lijepih riječi od svojih učenika, kada se nađu djeca koja su voljna učiti malo više, ne žale zbog slobodnog

vremena i marljivo se pripremaju za natjecanje. Zadnjih godina škola se ne može požaliti, ima lijepih rezultata i na Croatiadi, i na državnom natjecanju iz hrvatskoga jezika za osnovnoškolce. Kada je moguće, sudionik je seminara za nastavnike u Hrvatskoj. Anica Popović Biczak veli kako je odrasla u obitelji s hrvatskim duhom. Otac joj je uvijek mnogo radio i na kulturnom polju u KUD-u Drava. Prije 15 godina Anica se seli u Barču, u srpnju 2010. godine udaje se za Balaža Biczaka. U međuvremenu završava fakultet u Segedinu, smjer povijest, te masters u Sambotelu iz hrvatskoga jezika. Već je drugi ciklus zastupnica Hrvatske samouprave u Barči. Članica je i tamošnjega KUD-a Podravina.

Stipan Balatinac

